

Samvirke

1. marts 1956 - 29. årgang nr. 4 - Oplag A

Kampen mod isen

NÅR AGENTEN
RINGER PÅ

Sådan sys arbejdstøjet

På Sollerød kirkegård. Tegning af Alex Secher. Se artiklen side 8—9.

...LÅN OG KREDITTER

Vi har nu i en række artikler gjort rede for de vigtigste udlånsformer, Andelsbanken arbejder med. Selvfølgelig har det ikke været muligt også at medtage de forskellige specialformer for udlån i oversigten, og disse er da også for største partens vedkommende kun af mindre almen interesse. Der er dog et par særlige låneformer, det sikkert vil interessere Dem at høre om, og i dag bliver det om

BYGGELÅN.

Næsten ethvert menneske går sikkert med en drøm om engang at få eget hus. For at drømmen ikke kun skal blive et luftkastel, må der realiteter til i form af penge, og en del af disse må man selv råde over, idet et byggeri uden indsats af egen kapital ikke er gennemførligt. Hvis det forudsættes, at De selv ejer 10.000 kr. og vil bygge et hus til f. eks. 60.000 kr., er spørgsmålet: Hvorledes kan dette lade sig gøre?

Vi går ud fra, at De har fundet en velbeliggende og byggemoden grund, og at De har søgt fornøden sagkyndig bistand, således at byggeriet kan tilrettelægges bedst muligt juridisk, økonomisk og byggemæssigt. Når grunden er købt, tegninger godkendt, og byggemyndighedernes byggetilladelse foreligger, indhentes tilbud på udgifter til håndværkere, materialer, arkitekter m. v. De samlede udgifter beløber sig som nævnt til 60.000 kr., og da De selv kun er i besiddelse af 10.000 kr., mangler De altså 50.000 kr.

Dette beløb vil De normalt kunne låne i kredit- og hypotekforeninger samt - såfremt der da er

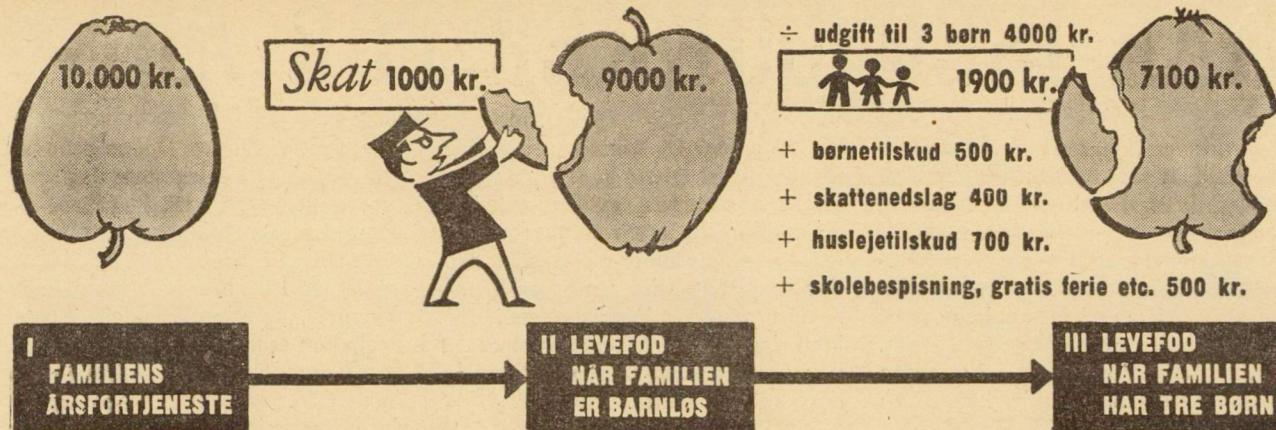
midler til rådighed - som statslån. Disse lån vil imidlertid først kunne komme til udbetaling, når byggeriet er tilendebragt, og indtil da er det, at banken vil kunne hjælpe Dem med et byggelån, der som regel kan ydes indtil et beløb af ca. 85 % af de samlede lånetilbud. Når byggelånet ikke kan bevilges med samme beløb, som lånetilbudene lyder på, skyldes det bl. a., at kredit- og hypotekforeningslånene til sin tid ikke udbetales i rede penge, men i obligationer, der ved salg sædvanligvis giver et kurstab.

Når byggelånet er bevilget, udbetaler banken det i rater til håndværkerne, efterhånden som der præsteres arbejde på byggeriet, og når ejendommen er færdigbygget, optages de tilbudte lån i kreditinstitutionerne og statskassen. De obligationer, som lånene i kredit- og hypotekforeningerne udbetales med, sælger banken, og det indkomne beløb samt det kontante statslån benyttes til at udligne byggelånet med, medens et eventuelt overskydende beløb stilles til Deres disposition.

Bankens opgave i denne sag består altså i at hjælpe Dem over „det døde punkt“ fra byggeriets påbegyndelse, til prioritering har fundet sted, men forudsætningen for byggeriet er først og fremmest Deres egenkapital. Begynd derfor allerede nu at indbetale de penge, De kan få tilovers, på en konto i Andelsbanken, så er De allerede Deres drømmes mål et skridt nærmere.

ANDELSBANKEN

A. m. b. A.

HVAD KOSTER DET AT HAVE ET BARN? Æblet er gennemsnitsindtægten for en arbejdsmand (hovedstaden). Er han gift, men barnløs, levner skattevæsenet ham og hans kone 9000 kr. Har han yderligere 3 børn, »spiser« disse trods alle lettelser og tilskud 1900 kr. mere og levner forældrene et »skrog« på 7100 kr., svarende til en 20 pct. lavere levestandard end i familien uden børn.

BØRNENE på hjemmets regnskab

„Passet og plejet dig i 7 år ... kr. 0,00“ — sådan lød en af posterne i en usædvanlig regning, som en mor præsenterede for sin 7-årige søn, efter at han havde plaget hende om lomme-penge. Andre poster var mad, klæder, vask, lapning, stopning — alle på kr. 0,00. Så holdt drengen op.

Men hvordan ser den *rigtige* regning ud?

Den byrde, som børnene lægger på en families budget, falder i tre dele:

✱ En „synlig“ udgift, f. eks. til mad, klæder, lomme-penge, skolebøger, legetøj o. s. v. Disse direkte udgifter er forholdsvis lette at anslå.

✱ En „usynlig“ udgift, d. v. s. en passende part af familiens fælles-udgifter til f. eks. bolig, brændsel, lys, møbler og køkkenudstyr. Disse indirekte udgifter er sværere at afgrænse.

✱ En „arbejdsudgift“, d. v. s. penge-værdien af den husmoderlige arbejdsindsats til fordel for børnene. I modsætning til de foregående poster er dette ikke beløb, som skal betales i penge, men at det alligevel er en omkostning, fremgår alene deraf, at hjemmet uden en moders arbejde må regne med betydelig udgiftsstigning, bl. a. til fremmed hjælp.

Den samlede udgift til børn er altså ikke så ligetil at skille ud. Et spændende fingerpeg er dog de resultater, som konsulent *Henning Friis* fra Socialministeriet er nået til ved at sammenregne de „synlige“ og de „usynlige“ børneudgifter (men ikke husmoderens arbejdsværdi). Herved er han nået til en udgift på 1400 kr. for eet barn, når familien bor i hovedstaden og tjener lidt over 10.000 kr. om året.

Dog er der et plus i regnskabet, nemlig de lempelser og tilskud, man opnår fra det offentlige i kraft af børnene. Herved skæres de 1400 kr. ned til netto *knap 1000 kr.*, forudsat at der stadig er tale om kun eet barn.

Levefod med og uden børn

Har man flere børn, bliver udgiften „pr. styk“ forholdsvis mindre. En ekstra mund at mætte betyder ikke så meget, når der i forvejen er en børneflokk, og det tøj, de ældre børn er vokset fra, kan bruges af de mindre. Har „10.000 kroners familien“ tre børn, falder udgiften pr. barn til 1330 kr. mod før 1400 kroner for eet — med udnyttelse af lettelserne fra det offentlige endda til 630 kr. mod før *knap 1000 kr.* for eet barn. Denne forholdsmæssige udgiftsnedgang skyldes ikke mindst huslejetilskuddet, der kun ydes, når der er flere børn.

Forældre kigger ofte langt efter den levefod, som barnløse kan tillade sig, men hvor stort er nu det underskud, som denne 3 børns familie har i forhold til et tilsvarende enligt ægtepar?

Knap 2000 kr. er underskuddet (se tegningen). Var forældrene ikke forældre, kunne de altså holde en 27 pct. højere levefod. Til tegningen er for øvrigt at bemærke, at huslejetilskuddet på 700 kr. kun gives til familier i nyere boligbyggeri, taget i brug efter 1949. Mange må derfor undvære det. Får familien ikke huslejetilskud, betyder det, at forældrene på grund af de 3 børn går glip af en 37 pct. højere levefod.

Men børn koster naturligvis ikke det samme, uanset hvad familien tjener. Jo større indtægt forældrene selv har, de-

sto mere ofres også på børnene. En familie med 17.000 kr. i årsindtægt og tre børn (stadigvæk i hovedstaden, men alligevel en god pegepind også for provinsfamilier) har en gennemsnitsudgift pr. barn på næsten 2200 kr. — eller 1500 kr., når alle lempelser, herunder huslejetilskud, udnyttes fuldt ud. Når denne børneudgift med samt skatten er betalt, vil der kun være 9000 kr. tilbage af de 17.000. Uden børnene ville familien have haft rådighed over 13.500 kr., når skatten var erlagt, altså en 50 pct. højere levestandard end familien med de tre børn.

Nogle mennesker har bil, men ingen børn. Selv om en videregående sammenligning mellem de to slags udgifter både er umulig og moralsk utiladelig, er det dog interessant at skrive sig bag øret, at det er dyrere at have bil end børn. En mindre 4 personers bil koster med 10.000 kilometers kørsel om året næsten 3500 kr. — endda uden garageleje — og sluger altså 1500 kr. mere end tre børn i en familie med 10.000 kr. i årsindtægt.

Hveranden husstand i Danmark har børn, og mon ikke netop disse familier i de senere år har mærket byrderne vokse stærkere end for andre. I alt fald tre ting kunne tyde på det:

✱ For det første er priserne på fødevarer steget mere end for andre varer, hvilket navnlig svier til børnerige familier.

✱ For det andet er børnefradragene i skattelovgivningen ikke forhøjet i de sidste 5—6 år, selv om pristallet er steget med en fjerdedel.

✱ For det tredje har forhøjelserne af de kontante børnetilskud heller ikke svaret til pristalsstigningen, men kun givet dækning for den forøgede udgift til mælk og rugbrød, som familier med børn oplevede, da statstilskuddene til priserne på disse varer faldt bort.

NÅR ISEN LUKKER FOR ALT--

Isvinteren kom med en sådan pludselighed, at søfarten som med eet slag stod stille og derved gav iagttagere en uvelkommen men enestående chance for i ro og mag at betragte et øjebliksbillede af søfarten midt i sin daglige gerning: Mere end to hundrede skibe af alle mulige nationaliteter sad f. eks. midt i februar låset fast i is-ørkenen over de danske farvande, hvor tiden syntes at være gået i stå. Hvordan har samfundet nu opbygget sit forsvar mod isfaren?

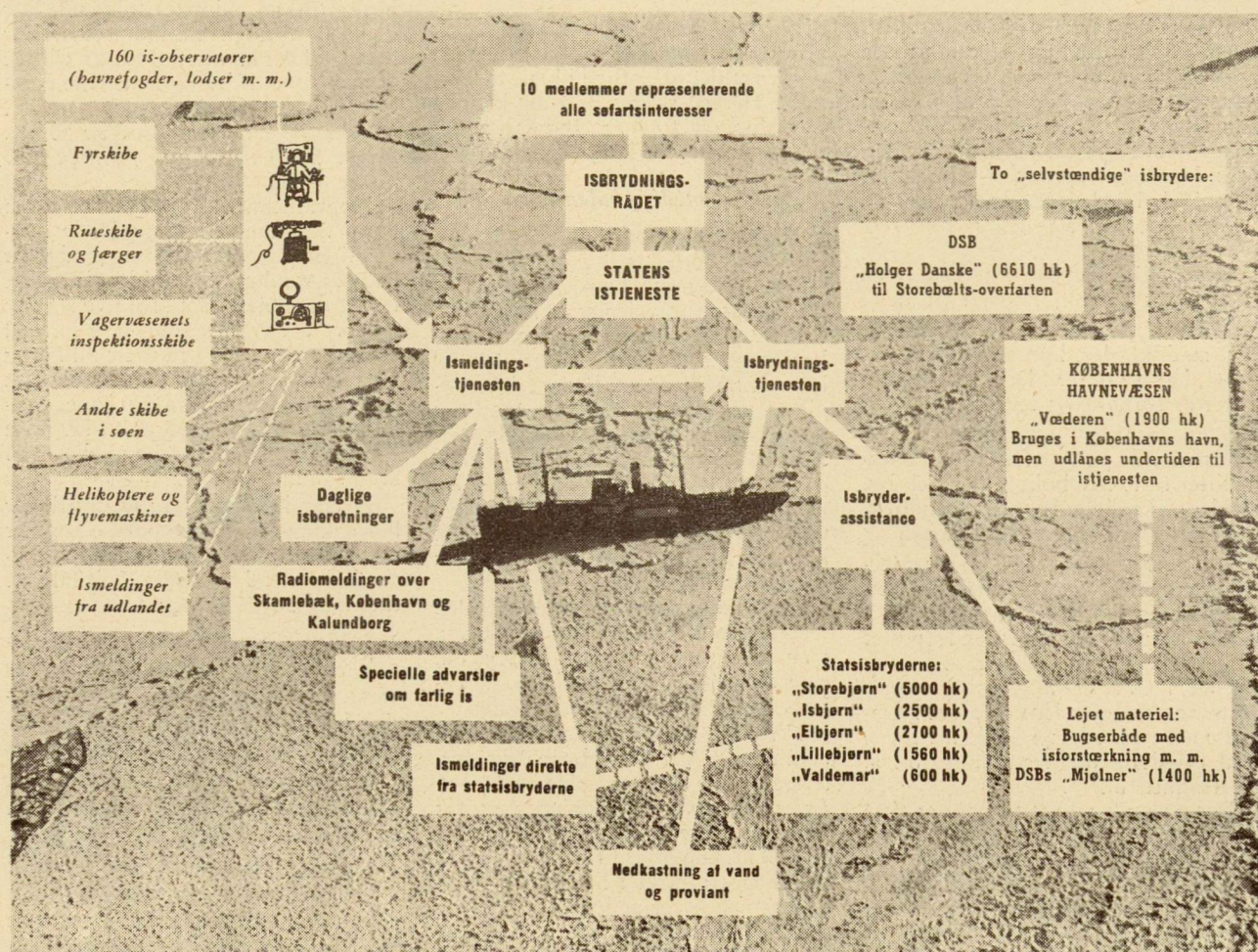
Så snart isen viser sig, træder for det første hele det store observationsapparat bag Danmarks ismeldtjeneste i virksomhed (se tegningen). Ismeldingerne dækker ikke alene vore egne farvande, men alle havområder øst for en linie fra Kristianssand i Norge til de frisiske øer ud for den

tyske nordsøekyst. Uanset vejret dannes der hvert eneste år is i Østersøen ud for de svenske og finske kyster, og meldingstjenesten er derfor altid i sving fra november til maj med daglige israpporter, der sendes ud til skibe i rum sø via kystradiostationer. Men rigtig fart over feltet kommer der dog først, når isen viser sit forræderiske ansigt i danske farvande.

✧ *Kyst- og havneområderne* dækkes af 160 faste observatører, der hver morgen sender telegrafisk melding til København — og ofte igen senere på dagen, da isforholdene under skiftende vind og strøm kan ændres totalt på mindre end en time. For den uindviiede lyder meldingerne meget gådefulde — de gives nemlig i den såkaldte Østersøkode, der bruges af samtlige lande omkring Øster-

søen samt af Norge. Denne kode bruges ikke alene i istjenestens daglige isberetninger, men også i radiomeldingerne. Lyder meldingen f. eks. *Hjælm fyr, farvand mod øst: 623*, betyder det, at der er tæt dravis, at issituationen forværres, og at søfart uden isbryderhøjlp kun er mulig for stærkt byggede fartøjer med god maskinkraft. Kodens første ciffer angiver isforholdene, andet ciffer issituationens udvikling og tredje ciffer besejlingsforholdene. I værste fald er den lakoniske melding ofte kun: xx9, det vil sige al søfart ophørt.

✧ *Farvandene* holdes under observation af fyrskibe, flyvere og skibe i søen, der gratis kan sende oplysningerne til iskontoret i København via danske kystradioer. Også ruteskibe og færger er ligesom naturligvis is-

Herover skildres i grafisk form hele opbygningen af Danmarks is-beredskab. Hovedledelsen af is-apparatet er lagt i hænderne på isbrydningsrådet, hvis »udøvende« organ er stats-istjenesten. Arbejdet foregår på to fronter: Meldetjenesten og isbrydningen, hvis videre forgreninger er vist på tegningen. Under selvstændig ledelse står DSBs Storebælts-isbrydning med »Holger Danske« og hjælpen til skibe, der trafikerer Københavns havn, med havnens egen isbryder. Københavns Havnevesen samarbejder med istjenesten.

bryderne selv blandt indberetterne (se tegningen).

Hvem skal først hjælpes?

Foruden at danne grundlag for de daglige isberetninger og radiomeldinger skaber de indgåede observationer det *overblik*, som er nødvendigt, når isbrydningsrådet sammen med istjenestens chef hver morgen mødes for at planlægge isbryderassistenten. Isrådets daglige arbejdsudvalg rummer departementschefen i handelsministeriet, der som bekendt også er søfartsministerium, formanden for sammenslutningen af danske havne, en skibsmægler-repræsentant, fyrdirektøren samt formanden for Dansk Dampskibsrederiforening. Mon ikke det borger for, at hjælpen ydes, hvor behovet er størst? Men naturligvis kan centralledelsen ikke se alt, og isbryderne egne kaptajner har derfor udstrakt selvstændig bevægelsesfrihed. En fortrinsret til isbryderhjælp har selvsagt de skibe, hvor menneskeliv er i fare, men her ud over tages vidtgående hensyn til eksportskibe og skibe med brændselslaster fra udlandet.

Hvordan arbejder en isbryder?

Rund og buttet, svær klædning, rullende og duvende gangart, men alligevel bomstærk — sådan lyder signalementet for en isbryder. Som en særlig finesse er de fleste moderne isbrydere, herhjemme f. eks. *Storebjørn*, *Elbjørn* og *Holger Danske*, forsynet med en skrue i stævnen (foruden agterskruerne), der dels suger vandet væk under isen, dels river den sønderbrudte is til side. En gylden regel er, at isbryderen skal holdes i uafbrudt bevægelse — op og ned og fra side til side. I statsisbryderne opnås gyngningen ved at skifte vandet i et system af tanke: Når f. eks. forstavnen er presset op over isen, trykkes den ned ved lynhurtigt at fylde forskibets tanke med vand.

I den mindste af statsisbryderne — *Valdemar*, en tidligere statsbanefærge, der nu er stationeret som Limfjordens isbryder — bruger man dog i stedet for vandtanke simpelthen en kullastet jernbanevogn, der hives frem og tilbage i sporene på dækket! Og endnu simplere har man i nogle bugserbåde opnået stor isbrydningskraft ved at lade en stor passagerflok gå i samlet trop fra borde til borde. I en moderne isbryders udstyr indgår endelig både decca- og radaranlæg som uundværlige hjælpemidler.

Hvad koster is-beredskabet?

Staten betaler for istjenesten, men udgiften er forsvindende i forhold til

de værdier, samfundet ville miste uden et is-beredskab: I de to sidste år, der begge bragte isvanskeligheder i danske farvande, har istjenesten kostet godt 3 mill. kr. årlig, heraf godt 2 mill. kr. til isbrydernes drift. I meget strenge vintre som i år kan beløbet løbe noget højere op, men falder til gengæld til mindre end det halve, når vinteren er mild. I f. eks. 1952—53 kostede istjenesten kun 1,4 mill. kr., men i de store „is-år“ lige efter 1940 var udgiften pr. år helt oppe på over 3,5 mill. kr., hvilket med de nuværende priser svarer til mindst 5 mill. kr. Alt i alt koster indsatsen mod isen dog gennemsnitlig næppe stort over 1 kr. om året pr. skatteborger. Den krone kan vist ikke gives bedre ud.

For resten er skatteyderne ikke ene om at bære byrden — både havne og skibe over en vis størrelse yder deres bidrag i form af en mindre isafgift. Men bortset herfra er statsisbrydernes assistance gratis for både danske skibe og fremmede skibe med dansk bestemmelsessted, medmindre der da er tale om regulær bjergning.

Heldigvis optræder der kun is af betydning i danske farvande gennemsnitlig hver fjerde vinter, men mellemrummene er meget uregelmæssige. I hele tiåret fra 1929—39 havde Danmark således ikke isvanskeligheder en eneste vinter, men til gengæld fulgte så tre strenge isvintre i træk. Også vinteren i år er den tredje isvinter i træk. I alt har Danmark siden århun-

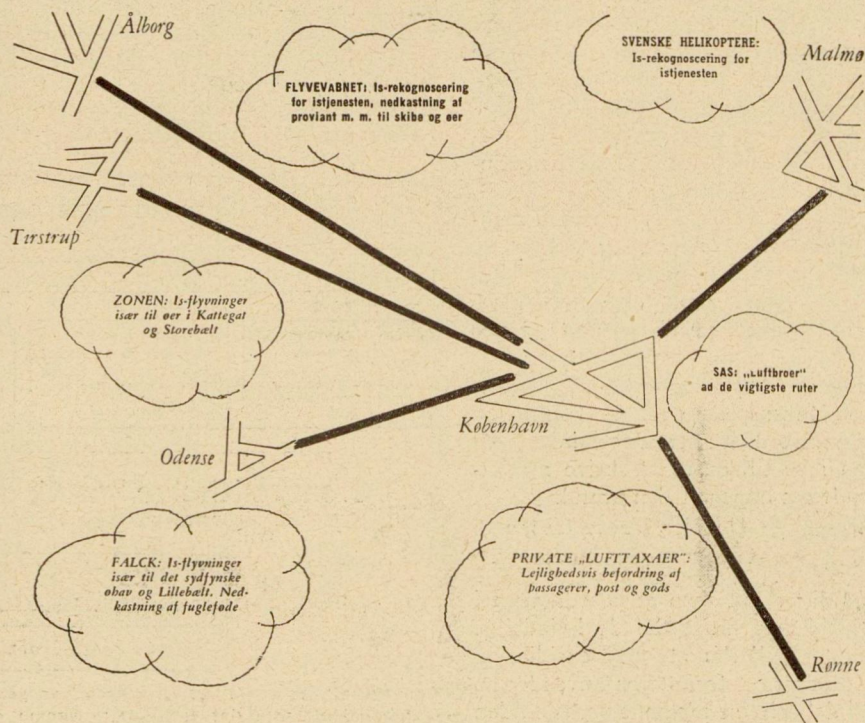
dredskiftet oplevet isvanskeligheder i femten vintre, denne vinter medregnet. Det er da til at overse.

Når issituationen i Øresund og Østersøen bliver så kritisk som f. eks. i år, træder endelig et dansk-svensk samarbejde i kraft, ikke alene med fælles isbrydningsindsats, men tillige med luftrekognoscering til gavn for begge landes ismeldingstjeneste.

Når isbryderne giver op...

Hvad nu, hvis isforholdene forværres så stærkt, at isbryderne ikke kan klare opgaverne? Så kommer et helt nyt krise-apparat i sving med alle sine mange grene, bl. a. vokser et stort net af nød-flyveruter frem over hele landet, således som tegningen viser. Aviser, breve, mælk og proviant flyves ud til alle indespærrede øer og skibe. Også fuglene tænkes der på — Falcks Redningskorps har f. eks. kastet fugleføde ned over våger, hvor der er observeret store fugleflokke. Om alle de mange ofte tragiske skæbner i en sådan situation har man i de sidste uger kunnet læse i aviserne.

I de allerstængeste vintre har man desuden grebet til den udvej at sende lastbiler og isbåde over isen. Så sent som i 1940 iværksatte fiskere i Korsør og på Fyn isbåds-transport over Storebælt, og før århundredskiftet eksisterede der ligefrem hele isbådsbanegårde på begge sider af bæltet. I nøden blomstrer opfindsomheden.

På tegningen gives en oversigt over de flyvereserver, som kan sættes ind under en is-spærring, og deres opgaver (»skyerne«). Ad de optrukne ruter iværksætter Det skandinaviske Luftfartsselskab (SAS) dublinger — Odense-ruten etableres dog kun i tilfælde af Storebælts-trafikkens standsning. De øvrige arter af flyvetjeneste dækker mere ubestemte områder.

Kvinderne skal tie...

Artiklen om kvindelige præster i *Samvirke* nr. 2 er anledningen til de to herunder gengivne indlæg. *Samvirke* knytter en kommentar til det første indlæg i anledning af et direkte spørgsmål til bladet.

✧ Artiklen med ovenstående overskrift i *Samvirke* nr. 2 synes jeg ikke, bladets redaktør skal have tak for. For det første, fordi et af brugsforeningsbevægelsens grundprincipper er politisk og religiøs neutralitet. Da artiklen langt fra er objektiv, men i allerhøjeste grad er tendentiøs, har den ikke sin plads i *Samvirke*.

For det andet, fordi artiklens ånd og sprog er af en sådan kvalitet, at den vil sære en stor del af vore medlemmer. F. eks. dens hånende bemærkninger om de præster og deriblandt biskop Baun, der underskrev protestadressen mod kvindelige præster i sin tid. Eller dér, hvor det siges, at Baun formentlig bliver den sidste biskop, der får mulighed for at lægge kvindelige præster hindringer i vejen, og slutbemærkningen i samme afsnit — eller afsnittet om ordination og kollats. Er ånden i artiklen ikke noget i den retning: Bispekollegiet omskabt til et ekspeditionskontor, der haver sig at rette efter de love, som et verdsligt Folketings flertal vedtager, uanset, om de er imod vedkommendes bibelsyn og samvittighed? F. eks. hvis Folketings flertal vedtager en lov, der tillader flerkoneri, er også da Folketinget kirkens herre?

For det tredje: Der er endnu mennesker med så megen karakter, at de vil sige, at den presse, som er min overbevisning imod, ønsker jeg ikke gennem mit varekøb at støtte. I vor bevægelse er der kun eet begreb: forbrugere. Om vedkommende er humanist, åndsradikal eller missionsmand, er underordnet i denne forbindelse. Vi kan ikke tillade os at skrive nedsættende om nogen af den grund.

Uddeler Henry Larsen,
Glyngøre Brugsforening.

✧ Efter mit skøn er udredningen i bladets nr. 2 om de kvindelige præster i allerhøjeste grad ensidig, og jeg mener, at forfatteren anvender en hel del urigtige påstande og hele tiden anfører citater, der stemmer overens med hans opfattelse, og derved får problemstillingen „slagside“.

En så ensidig orientering som den-

ne kan *Samvirke* ikke være bekendt at fremføre for sine læsere. Jeg mener, at redaktionen burde henvende sig til modstandere af kvindelige præster for at få deres syn på sagen fremlagt. Det ville kun være ret og rimeligt, at disse også får lejlighed til at udtale sig.

Kirsten Kærgaard, Rosengade 9,
København K.

— — — *Samvirke* må hævde, at der ikke ved offentliggørelsen af ovennævnte artikel af pastor Siliam Bjerre,

Vestbirk, er sket noget brud på vor bevægelses grundprincip om religiøs neutralitet, eftersom der ikke i artiklen tages stilling til gunst for en kirkeretning i modsætning til en anden. Det drejer sig om et alment kirkeligt spørgsmål, som går på tværs af alle ideologiske grupperinger inden for kirken — selv Indre Mission er delt på spørgsmålet.

Desuden må vi fastholde, at artiklen, hvis formål udelukkende er rettet mod at belyse de indvendinger, een for een, som rettes mod kvindelige præster, er absolut objektiv. Det er f. eks. en kendsgerning, at de præster, som i sin tid talte om en sprængning af folkekirken ved vedtagelsen af loven om kvindelige præster, trods alt fortsætter deres gerning inden for denne folkekirke. Hvordan kan det da være en hån at minde derom?

De politiske konsekvenser har artiklen ikke været inde på — og er altså det foreliggende spørgsmål uvedkommende.

Alt om grænselandet

Sydslesvig i Tekst og Tal hedder en lille håndbog, som nylig er udkommet på Det danske Forlag, en slags „Hvem-hvad-hvor“, som udførligt skildrer Sydslesvigs samfundsmæssige struktur og giver et fyldigt indtryk af de vilkår, danske sydslesvigere lever under.

I korte, knappe artikler, støttet af gode billeder og levende skematiske fremstillinger gør bogen rede for Slesvig-Holstens forfatning, retsvæsen, befolkningsforhold, herunder også flyt-

ningsspørgsmålet, for landets erhverv og økonomi. Det vidt forgrenede danske arbejde syd for grænsen og forholdet Danmark—Sydslesvig er naturligvis et af bogens hovedpunkter. Endelig finder man i håndbogen også hundrede levnedsskildringer af danske og tyske personligheder i Sydslesvig.

Håndbogen er samlet af to danske kendere af sydslesvigske forhold, lektor Jobs. Hoffmeyer og redaktør Bent A. Koch.

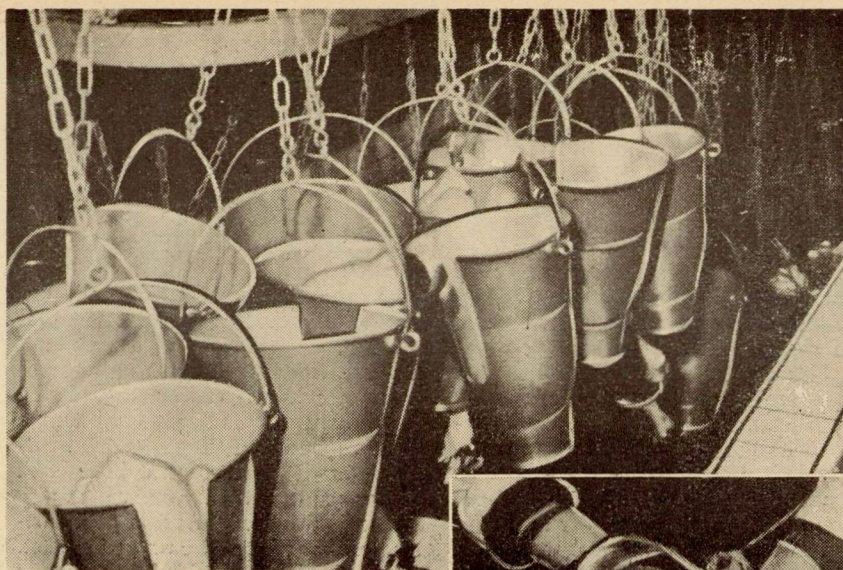

Den tyske sans for opmarch i kolonner gør sig naturligvis også gældende i grænse-landsarbejdet, som det ses i dette skema over tyske grænseorganisationer med et grænseudvalg som arbejdets generalstab. Et lignende skema kan ikke opstilles på dansk side. Opgaverne synes taget op til løsning i den række, de har meldt sig: På skolernes område samt inden for politiske, sociale, kulturelle og kirkelige forhold. En sådan fremgangsmåde ligger vel dansk natur nærmere. De mange nye danske skoler syd for grænsen er et godt udtryk for, at gode resultater kan opnås på denne måde.

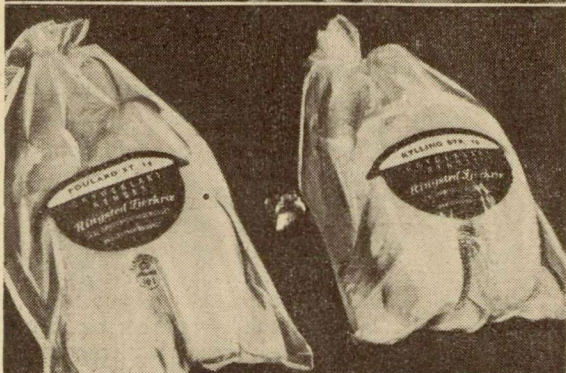
I løbet af ganske kort tid vil danske husmødre kunne købe parteret, lynfrosset fjerkræ i plastic-emballage til priser, der ikke er højere end det tilsvarende kvantum frikadellekød.

En række fjerkræ-butikker landet over samt foreløbig de store HB-selvbetjeningsbutikker på Vesterbro og Nørrevold i København vil — efter amerikansk mønster — forhandle parteret fjerkræ fra kølediske. Lækkert at se på — og lige til at putte i gryden.

Ringsted Andels Fjerkræslagteri, som ejes af ikke færre end 51.000 andelshavere på Sjælland, Lolland-Falster, Samsø og Bornholm, står bag dette friske initiativ. Slagteriet, der er et af Europas største og mest moderne med en årsproduktion på 2 millioner stykker slagtet fjerkræ og kaniner, eksporterer ca. 80 pct. af fjerkræet, og

En kvart høne nr. 9 - eller en halv sprængt gås

Alt — undtagen hønsenes sidste kvæk — forarbejdes på Ringsted Andels Fjerkræslagteri. Hønseskudet er den vigtigste artikel, men dunene fra fjerkræet behandles også, og fabrikken har dyneproduktion.

kun de sidste 20 pct. sælges på hjemmemarkedet.

Det er alt for lidt, mener slagteriet og andelshaverne, og derfor vil man nu lære danskerne, at der er mulighed for at lave en hverdags- eller søndagsmiddag med fjerkræ — uden at menuen af den grund bliver kostbar.

Slagteriet har gennem længere tid eksporteret halve høns til England. Til at begynde med var englænderne ikke synderlig begejstrede for tanken, men salget har overtruffet alle forventninger, og på baggrund af, at amerikanerne i deres fødevarebutikker kun køber de dele af fjerkræet, som de særlig synes om, iværksætter man nu i Ringsted fremstødet for at få de danske husmødre til at købe opskårne høns og ænder.

Når systemet kommer til at fungere effektivt, hvad der vil ske i løbet af nogle måneder, kan man i butikkerne købe en kvart, en halv eller en hel høne — alt efter

Stadier på hønsens vej gennem slagteriet. Beholderne foroven er køleforme, hvori hønsene anbringes for at få form, dernæst ses en høne blive stukket i plasticpose. Nederst automatvægten, der sorterer hønsene efter vægt.

behov. Hønsene er delt op efter størrelse, og hver plasticpose, som hønen overtrækkes med, er påstemplet et nummer, som angiver, hvor stor hønen er — og dermed hvor mange personer, der kan få sulten stillet på den. Slagteriet har rensset og skyllet hønen, så den er fuldkommen ren, og den spiselige del af dens indvolde, hjerte, nyrer, kråse o. s. v. bliver ligeledes rensset og skyllet, før de sammen med halsen indpakkes i plastic og lægges *inden i* hønen, som derefter fryses ned til ca. 35 kuldegrader.

Når det drejer sig om halve stykker fjerkræ, er hønen eller anden flækket på langs med et rent snit og indvolde delt. For kvarte stykkes vedkommende lægges snittet med skyldig hensyntagen til, at alle fire parter skal have lige meget kød, selv om der kun er to lår, to vinger o. s. v.

Ringsted Andels Fjerkræslagteri har gennemført den strengeste hygiejne med produkterne. F. eks. bliver alt fjerkræ dyrlægekontrolleret, skønt det slet ikke er påbudt, og det slagtede fjerkræ gennemskylles i halvanden time i iskoldt vand, inden det sendes til emballering og fryrsning.

Når husmoderen tager en Ringsted-høne ud af „plastikfrakken“, behøver hun ikke engang tø den op, før den steges. Nej, den går direkte ned i gry-

den eller i ovnen, og den tør op samtidig med stegningen. Omfattende eksperimenter har nemlig vist, at denne behandlingsmetode rent smagsmæssigt står fuldt på højde med stegning af optøet eller helt friskslagtet fjerkræ.

Men hvad kommer denne nye, tidsbesparende husmoderservice til at koste?

Slagteriet er i den heldige situation, at det på grund af visse eksportmæssige forhold næsten udelukkende bliver de store og kraftige høns på op til 2400 g, der vil blive solgt i parteret tilstand. Efter slagtningen og rensningen vejer hønen ca. 1800 g, og en kvart høne — 450 g — vil kunne sælges i butikken til ca. 3,85 kr. Billigere er det vanskeligt at købe et så velsmagende måltid.

Men Ringsted Andels Fjerkræslagteri har også andre ting på tapetet. Man vil i løbet af få måneder kunne begynde at sælge parterede, sprængte gæs. En kvart, letsaltet gås, klar til at koge gule ærter på eller til at servere med grøntsager, vil kunne sælges for 8-9 kr. — og slagteriet, som med velberådt hu serverede sprængt gås og gule ærter på sidste års generalforsamling, garanterer, at denne nye ret kan få tænderne til at løbe i vand selv på de fineste madkendere.

HVOR SOLEN ER RINGET NED

Ethvert menneske interesserer of- fentligheden ud over sin død. Ja, det er dem, som først påkalder interessen, når deres død averteres i avisen. Så er der i hvert fald adskillige bede- mænd, snedkere og stenhuggere, som føler interesse for den afdøde, er den- ne interesse så end kun af erhvervs- økonomisk karakter. Alt for mange, som har været stedt i den situation at skulle ordne de praktiske omstændig- heder i forbindelse med en slægtnings begravelse, har følt sig ilde berørt ved henvendelser fra erhvervsdrivende, som har med disse ting at gøre.

Dette er den ene side af de forsyn- delser, man kan blive stillet over for. En anden er den mangel på god smag, som kan skæmme begravelseshandlin- gen så vel som gravene. Vist som den første har Esbjerg skåret gennem al tale om udgifter til kapellet og stiller *samme* betjening og udsmykning til rådighed for alle, så den ene ikke kan overbyde den anden på dette punkt.

Men hvem har ikke på kirkegårde bemærket kunstfærdigt støbte ting, for- met som kristelige symboler, men også som hjerter o. s. v. Og ofte er klinker og fliser placeret prangende og over- dådigt på gravsteder i forbindelse med fantasifulde og ikke lige heldige be- plantninger.

I denne mangel på at skelne mellem en kirkegård og et lystanlæg kan man se vor tids modstykke til de jerngitter- værker og dueprydede stene, som forudgående tider har efterladt sig. Heldigvis er der dog gode tegn på, at kirkegårdene er ved at antage nye træk, langt smukkere træk.

Efter ligbrændingens indførelse (i Storkøbenhavn er ligbrændingsprocen- ten omkring 60, for landet som hel- hed nær 24) er hovedbruddet med at skaffe begravelsespladser i kendelig grad aftaget. Hertil bidrager yderligere den omstændighed, at stadig flere øns- ker at få deres aske nedgravet i „de unævntes plæne“ — et begreb som be- tyder, at asken skjules under græstør- ven på en af kirkegården vedligeholdte plæne, uden at nogen pårørende får at vide, *hvor*.

Det stadig større omfang af disse

i få linier

STADIG FREMAD

Som den sjette af brugsforeninger- ne under FDBs afdeling i Esbjerg er *Oksbøl og Omegns Brugsforening* fra 1. marts gået over til kontant betaling for alle køb af butiksvarer, herunder også de varer, der udkøres med vare- vogn.

MLU — Mejeriernes og Landbrugets Ulykkesforsikring — holder sin årlige generalforsamling 18. og 19. april i København.

SAMVIRKES INDHOLDSFORTEGNELSE for årgang 1955 er færdigtrykt. Ved indsendelse af tryksagsporto 12 øre til *Samvirkes* kontor vil læserne få et eks- emplar gratis tilsendt.

ET HELHEDSBILLEDE. Med det formål at give de yngre funktionærer et hel- hedsbillede af dansk andelsbevægelse har der fra tid til anden været afholdt specielle kursus på Andelsskolen. Også i år arrangeres et sådant særkursus fra 16.—28. april, hvor andelsbevægelsen, dens idé og placering vil blive kule- gravet af en række eksperter og af del- tagerne selv i foredrag, studiekredse og diskussioner.

EFTERBETALING PÅ ÆGGENE. DAÆ vil omkring 1. marts til kredsene ud- betale 3,4 pct. af deres omsætning med selskabet som efterbetaling. I 1955 modtog DAÆ over 41 millioner æg, hvilket gav selskabet en omsætning på ca. 180 mill. kr. Overskudet andrager 5,3 mill. kr. Den 26. maj holder DAÆ sin årlige generalforsamling, denne gang i Nykøbing F.

JUBILÆER. Brugsforeningen *Thor*, V. Skerninge, 50 års jubilæum 3. marts. Samme jubilæum fejres 9. marts af *Ullerød* Brugsforening og den 10. marts af *Nøbølle* Brugsforening. For- kert oplysning om jubilæer var grun- den til, at vi i nr. 2 meddelte, at Ørsted Brugsforening fejrede 75 års jubilæum den 3. marts (det sker 3. maj), samt at Skive Brugsforening fejrede 50 års jubilæum 6. marts. Jubilæet fejres i Skive 10. maj.

25 års jubilæum i FDB fejres 15. marts af disponent *Harboe Andersen*, Magasinernes Centralkontor, Køben- havn, samt af afdelingschef *Aage Bag- ger Christensen*, magasin Rochdale, Hjørring. 24. marts fejrer afdelings- chef *Alfred Dreyer* FDB magasinet, Horsens 25 års jubilæum.

fællesbegravelser vil afgørende præge vore kirkegårdes udseende fremover. Kirkegårdene vil få form af parkanlæg, hvor busketter, trægrupper og skulpturer vil bryde plænerens ensformighed og give hver kirkegård sit særpræg.

Men også uden denne spore går tendensen i den retning, at man søger at gøre kirkegårdene friere og mere landskabeligere end tidligere.

Et gammelt princips tilbagevenden

Men ligesom der er forskel mellem før og nu, sådan er der også en forskel mellem land og by.

Landsbykirkegården har normalt kirken som midtpunkt. Fra enhver plet på kirkegården drages øjet mod kirken. På bykirkegårdene har man almindeligvis kun kapellerne, af hvilke de fleste er bedst tjent med at blive skjult.

En undtagelse fra reglen er f. eks. området omkring det store kapel på Københavns Vestre Kirkegård (og kapellet på Århus Vestre Kirkegård). Dette kapel har stort set en kirkes karakter og bliver således dominerende for et vist område af kirkegården. En anden undtagelse er på Vestre Kirkegård området omkring søen, hvor skrænterne er udnyttet til fritliggende begravelser for mænd og kvinder af et vist borgerligt format — man gravlægges der efter de pårørendes eller andre bemyndigedes ansøgning, og det er i hvert enkelt tilfælde Københavns Magistrat, der afgør, om ansøgningen bør tages til følge. Denne hædersbegravelse — for hvilken der dog skal betales ganske som for andre seriøse gravsteder — påbegyndtes omkring århundredskiftet, og i tidens løb har selvsagt en række fremstående personligheder fået deres grav der.

Men vi befinder os i en overgangstid, hvad angår kirkegårdsanlæg og kirkegårdskultur. Det er således i dag slet ikke ualmindeligt, at de større byers yderste forstæders kirkebyggeri sker på den måde, at den nye kirke bygges på den nyanlagte kirkegård. I Københavns omegn er dette f. eks. på det sidste sket i Hvidovre og ved Grøndalslund kirke, og for år tilbage i Svendborg og Sønderborg. Det er landsbykirkegårdsprincippet, som således genoplives.

Som et eksempel på pietetsfuldhed over for det overleverede parret med et fremsyn, der lægger vægt på det skønhedsmæssige, er det fristende at drage Søllerød kirkegård frem.

Karakteristisk for den er terrænets stærke stigen og fald og de store, århundredgamle linde- og elmetræer, som er bevaret på den gamle del af kirkegården. På denne den ældste del af kirkegården møder vi tidligere tids gravlægningskik: Gravene blev lagt

Ved søen på Vestre Kirkegaard i København.

TEGNING AF ALEX SECHER

op til hinanden uden gangstier mellem de enkelte grave. Ved begravelser såvel som ved vedligeholdelsesarbejder måtte man altså træde ind over de nærmeste grave. I dag byder loven, at der er sti til alle grave. I Søllerød går man den vej, at man i så vid udstrækning som muligt søger at bevare præg af den gamle uregelmæssigt forskudte gravform. De påbudte stier skaber man ved at undlade at sælge visse af de gravstykker, som efterhånden bliver ledige.

Kirkegårdens stigninger og fald har gjort en terrasseudlægning nødvendig. For omkring et hundrede år siden påbegyndtes den for Søllerød kirkegård så egenartede opbygning af svære kampestens-krydsure til at fastholde terrassernes jordmængder. Denne teknik har man ved de senere udvidelser forladt. Nu lægger man jorden i store skråninger og beplanter disse med brede, svære hække af risbøg. Man opnår på denne måde en mere levende virkning her midt i dødens tyste have. Og har man da — som kirkegårdens gartner J. Skovlund — sansen for liniers og farvers sammenspil, giver sådanne hække særlige muligheder for den bevidste fremkaldelse af et skønhedsindtryk.

Gravlund og skovkirkegård

Her som mange andre steder bryder man bevidst det ensformige udsyn over lange rækker af grave med hække og buskader, der deler området op i mindre aflukker. Og for nogle år siden indførte man noget helt nyt i Søllerød: Man udlagde et areal som *gravlund*, d. v. s. en grøn plæne med enkelte lette træer, mellem hvilke man begraver uden synlig adskillelse mellem gravene, og hvor de begravede kun har ret til en flad, liggende sten eller en mindre, opretstående natursten. En overordentlig smuk og enkel begravelsesform, og endnu enklere og utvivlsomt ikke mindre smuk vil den plan-

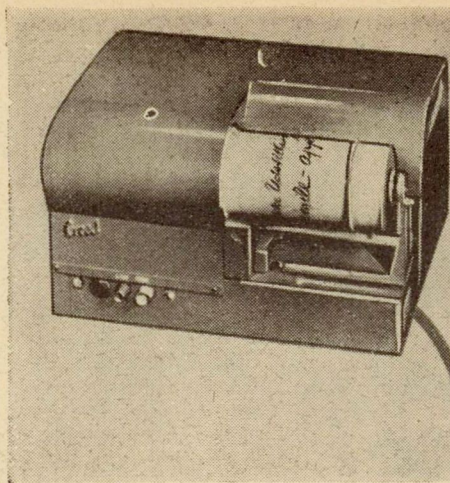
lagte *skovkirkegård* blive. På et faldende terræn med birketræer vil man indplante bøg, eg og tjørn og lade smalle græsstriber være de eneste stier. Princippet er allerede forsøgt bl. a. på Mariebjerg kirkegård i Gentofte.

En vis kollektivismes synes i det hele taget at vinde større indpas rundt om. Der ligger kirkegårdsøkonomi bag dette fremstød, men også en skønheds-søgende iver efter at harmonisere gravanlægget. Grønne plæner, natursten med en smule beplantning om og dekorativt anbragte træer og busketter kan være en hvile for øjet og sindet og rummer ingen fare for, at vore kirkegårde skal få samme „nøgne“ præg som de mosaiske, hvis særlige karakter fortjener at anmærkes i denne sammenhæng.

De mosaiske kirkegårde, vi har rundt om i landet — den største Mosaisk Vestre Kirkegård i København, den interessanteste sikkert den forlængst lukkede kirkegård i Møllegade på Nørrebro i København — kan virke noget golde. Dette har sin helt naturlige forklaring. Da et jødisk gravsted aldrig nogen sinde må sløjfes, må det lille Mosaiske Trossamfund holde hus med jorden. Heraf de meget små grave.

Og jøderne lægger traditionelt mere vægt på monumenter og stenarbejder end på beplantning. Ja, der er ortodokse jøder, som overhovedet ikke tillader nogen slags beplantning af gravstedet. Derfor dette lidt triste syn af monument ved monument, sten på sten. Men i øvrigt er gravstenene ofte både smukke og ejendommelige, sindrigt ornamenterede og forsynede med indskrifter og religiøse symboler.

Solen står lavt på himlen, og inden man får set sig om, velder mørket op om en. Livet går videre, ved aften og nat. Udenfor larmer trafikken stadig, men inde bag kirkegårdsdiget har en klokke sprødt og stille ringet tiden i stå.

Blanketten eller meddelelsen skrives og sættes ind i afsenderapparatet. Man trykker på en knap —

samme tekst. Enhver, der kender bogstaverne og kan stave, er i stand til at betjene en fjernskriver, og den pr. fjernskriver modtagne meddelelse er umiddelbart tilgængelig for enhver, der forstår det pågældende sprog.

Visse store virksomheder meldte sig omgående som abonnenter på fjernskriverlinierne, og via de helautomatiske fjernskrivercentraler i Kolding og København, der åbnedes henholdsvis 1937 og 1940, formidledes forbindelsen med de udenlandske fjernskrivere.

Siden da har fjernskriverriet taget stadig stærkere til, medens den indenrigske såvel som den udenrigske tele-

men præcis i den skikkelse, man selv har den. De modtagne overførelser af vigtige dokumenter bliver i sig selv dokumentation, fordi det elektroniske apparatur ganske simpelt ikke er i stand til at gøre fejl. Apparatet kan tilkobles telefonnettet, således at man tager telefonen og meddeler den, til hvem meddelelsen er bestemt, at nu kommer der noget. Ved hjælp af et tryk på en knap kobles dette såkaldte *faksimile*-apparat ind, og på modtagerapparatet overføres meddelelsen på et specielt papir.

En særlig værdi har disse apparater for den indendørs kommunikation i storvirksomheder, hvor „indendørs“ godt kan betyde forbindelse til afdelinger i forskellige byer. I store engrosvirksomheder, hvor fakturaer og ordresedler hurtigt skal videregives til de respektive afdelinger, eller i industri- og virksomheder, hvor ingeniørers og andres instruktive rids omgående og præcist skal viderebringes til rette vedkommende og så videre.

Til brug inden for virksomheder på

ER FORRETNINGS-BREVET SNART EN SAGA?

Storkøbmanden *Tietgen*, der på så mange måder havde fremsyn, forstod ikke, hvad telefonen ville komme til at betyde, ikke mindst for handelen. Det var sikkert meget mod hans vilje, at hans bank overhovedet fik en telefon, da man for omkring 75 år siden begyndte at oprette telefonforbindelser her i landet. I dag er det vel noget nær uforståeligt, hvordan man skulle forestå en internationalt forgrenet virksomheds administration uden telefon og alle de moderne tekniske forbindelsesmidler.

Det store skred begyndte i trediverne. I de første halvthundrede år af telefonens tilværelse gjorde den nytte til indenbys og indenrigske forbindelser. Det øvrige blev klaret pr. post og med telegrafens som hjælp med korte ekspresmeddelelser.

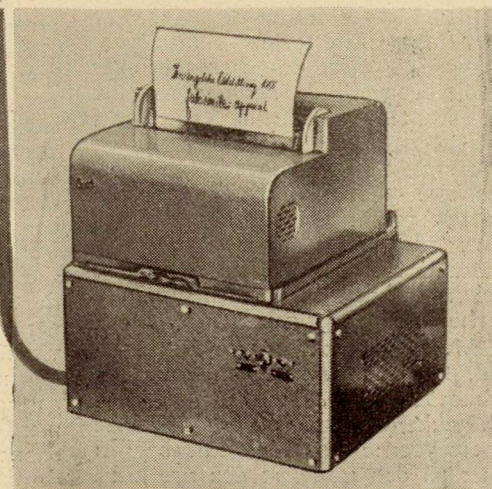
Men så begyndte fjernskrivelserne at tikke. Først på telegrafstationerne, snart efter på bladredaktionerne, og denne tikken indvarslede en stor teknisk udvikling især for forbindelserne ud over landegrænserne, en udvikling, vi i øjeblikket står midt i.

Fjernskriveren er et telegrafapparat, der uafhængigt af det nok som bekendte Morse-alfabet benyttes ganske som en skrivemaskine. Den tekst, der skrives på afsenderapparatet, udløser de elektriske impulser, der er knyttet til hvert bogstav i det almindelige alfabet, og som på modtagerapparatet fremkalder en automatisk skrivning af den

gramtrafik er i nedadgående. I 1954 steg fjernskrivningerne — *telex*-skrivningerne — til udlandet således med 41 pct. i forhold til året forud.

Telex-apparaterne fik hurtigt en assistent, den såkaldte *perforator*. Det er jo med fjernskrivere som med helautomatiske telefoner, at man betaler for hvert minut og sekund, anlægget benyttes, og da apparatet kan overføre skrifttegn hurtigere, end man kan nedskrive dem, er det praktisk først at nedskrive meddelelsen perforeret på en papirstrimmel, for så bagefter at lade perforatoren drive fjernskriveren, hvorved man opnår langt hurtigere tempo end ved skrivning direkte på fjernskrivers taster. Og i dag er det ikke mere gjort med de almindelige telex-apparater. Der er også fremkommet apparater, der ad elektronisk vej er i stand til at overføre direkte „aftryk“ af breve, bilag, tegninger, tekster på græsk, kinesisk, hindustani o. s. v. Hidtil har disse apparater kun kunnet overføre blanketter af forholdsvis ringe størrelse, men de nyeste apparater kan tage blanketter helt op til det dobbelte af *Samvirkes* format.

Man kan med andre ord nu ikke blot overføre meddelelsen som sådan,

— og straks begynder den samme blanket at komme til syne hos modtageren.

relativt korte afstande — ikke over to-tre kilometer — er „sidste skrig“ *båndskrift*-apparatet, der ligesom faksimileapparatet kan tilkobles telefonen, her hustelefonen. Princippet er dette, at man på en tredten kommer lang papirstrimmel nedskriver meddelelsen med almindelig blyant og trykker på en knap, hvorefter meddelelsen i løbet af atten sekunder overføres til en tilsvarende strimmel i modtagerapparatet. Apparatene kan skiftevis anvendes som sender og modtager.

ALDRIG HAR KONKURRENCEN VÆRET HÅRDERE

TO gange satte handelsminister *Lis Groes* fingeren på et ømt punkt, da talsmænd for brugsforeningsbevægelsen og for den private handel i radioen diskuterede spørgsmålet om, hvorvidt samarbejdet inden for handelsvirksomheden her i landet kan udbygges mere rationelt end i øjeblikket.

Ministeren var f. eks. ikke særlig duperet af, at de tilstedeværende diskussionsdeltagere roste sig af, at ca. halvdelen af den omkostningsstigning på 55-60 pct., som i femåret 1949-55 ville have fundet sted inden for kolonialbranchen, var blevet opfanget og neutraliseret af rationaliseringsforanstaltninger.

Det afgørende er, sagde hun, at handelens andel i erhvervslivets samlede omkostninger *ikke* har vist tegn til forbedring, snarere en stigende tendens.

Denne indvending ramte lige i pletten og lod sig ikke bortforklare med en af diskussionsdeltagerenes undskyldende henvisninger til senere års strukturændringer inden for handels-erhvervet som årsagsskilde.

HELLER ikke, da spørgsmålet om de alt for mange detailbutikker i Danmark blev taget op, var fru Groes tilfreds med forklaringen om, at denne butiksrigelighed var i overensstemmelse med forbrugernes ønsker og behov.

Fem købmænd og een brugsforening inden for en fem minutters omkreds, det må dog vel betragtes som mere end tilstrækkeligt, mente fru Groes, og det vil de fleste sikkert give hende ret i — også uanset om grossererens repræsentant i diskussionen, hr. *Ruge*,

mente at vide, at Danmark kunne opvise en slags verdensrekord i lave fordelingsomkostninger inden for detailhandelen. At omkostningerne holdes i ave for den enkelte butik er dog intet indicium for berettigelsen til at opretholde flere købmændsbutikker end nødvendigt, skulle man mene.

DET bemærkelsesværdige ved denne diskussion var i øvrigt den fordragelige tone, der herskede mellem diskussionens parter — direktør *Ingvartsen* fra FDB på den ene side, grosserer *Ruge* og købmændsforeningernes organisationsdirektør hr. *Gade* på den anden. Måske bidrog handelsministeren til denne fredsommelighed ved allerede i sin indledning at sige, at der altid vil være brug for forskellige handelsformer side om side. Der var ingen grund til at tro, at en af dem ville dominere på bekostning af alle de andre. Tværtimod var det i forbrugernes interesse, at de holdt hverandre til ilden, både når det gjaldt konkurrencen mellem de enkelte handlende, og når kampen stod mellem større grupper af handlende.

Det fremgik da heller ikke af diskussionen, at der var nogen bitre følelser, som skulle have luft; man var snarere forbavset over den enighed, der rådede mellem de to parter talsmænd. Så enige var de, at de endog på et enkelt punkt ligefrem sammensvor sig om at sætte handelsministeren til vægs.

DET skete, da man diskuterede betydningen af, at detailhandlerne samler deres ordrer på faste grossist-forbindelser, modsat den tendens til at sprede

dem vidt og bredt på „klat-ordrer“ til forskellige firmaers repræsentanter, som har været fremherskende før. De fleste grosserer har hidtil måttet handle på sidstnævnte uberegnelige vilkår og har derved været afskåret fra at opnå det overblik over og den sikkerhed til at forsyne deres marked som „den frivillige kæde“s grosserer nyder godt af. Han har fordelen af, at hans detailkunder er bundet til ham ved aftaler over kortere eller længere tid, hvorved han undgår at skulle indstille sig på at tilfredsstille alle mulige tilfældige luner.

Alle diskussionens deltagere syntes at være enige om, at den frivillige kædes faste leverandør-praksis giver så overbevisende rationaliseringsfordele, at det måtte være fremtiden.

Handelsministeren derimod var bange for, at de faste forbindelser ville føre til monopolisme og lignende konkurrencebegrænsende og dermed forbrugerfjendelig virksomhed. Der lå en fare for misbrug deri, at købmanden ikke måtte tage et billigt tilbud andre steder fra, mente hun. Selv i amerikanske detailbutikker, tilhørende en eller anden kæde, så man dog også af og til varer fra konkurrerende kæder.

I det store og hele mødte fru Groes dog liden forståelse for dette standpunkt, som stærkest blev imødegået af direktør *Ingvartsen*, FDB, hvis opfattelse var den, at kæden ikke måtte brydes, bare fordi der foreligger et enkelt billigt outsiders-tilbud, dertil er fordelene ved sammenholdet om kæden i øvrigt for store. På den anden side må detaillisten fra tid til anden

vurdere grossistens samlede ydelse til ham (pris, service, bistand ved salget etc.) sammenlignet med andre grossisters ydelser, så han herigennem kan være garanteret mod misbrug fra kædens grossist. Samarbejdet må aldrig være baseret på tvang — derfor taler man udtrykkeligt om *frivillige* kæder — men der må være absolut *tillid* og *trofasthed* i de to handels-partners indbyrdes forhold.

Grosserer *Ruge* sagde yderligere — „til beroligelse for ministeren“ — at aldrig har konkurrencen inden for handelen været så hård, som efter at de nye former for handelsorganisation er kommet frem.

EKNIGHEDEN mellem diskussionsdeltagerne kom også frem i deres kritik af andre metoder, som har været god latin i den gængse handel. Grosserer *Ruge* erklærede f. eks., at det ikke mere gælder om for en repræsentant at dænge en købmand til med varer, men at hjælpe ham til at finde ud af, hvad det egentlig er for varer, han bør have på sit lager og i hvilket omfang. Han gik også skarpt imod de alt for overdrevne krav om service, der stilles af detaillisten overfor grossisten, og som bl. a. giver sig udslag i det meningsløst urationelle, at grossisten skal have en lastbil parat til at køre en pakke ud omgående.

Omvendt krævede direktør *Gade* klare salgsbetingelser fra grossistens side. Købmændene ønskede rene nettopriser, så de med det samme vidste, hvad en vare kostede og kunne rette deres kalkulationer derefter — ikke de forvirrende manipulationer med priserne ved hjælp af bonus, rabatydelser, tillæg o. lign., som desværre er ret almindelige.

ALLE bebrejdede industrien, at den ikke sørgede for at pakke sine varer i mellemstore pakkinger, som passer til butikkerne. Det var så meget mere påkrævet, som kun 35-40 pct. af lageret i en almindelig købmændsforretning dækkes af engros-ledet. Resten stammer direkte fra produktionsstedet.

Når der skal foretages bud på de alt for store fabriks-pakninger, bliver det eks-peditionsmæssigt alt for kostbart.

Navnlig var det også forfriskende fra privathan-delens talsmænds side at høre en åben indrømmelse af, at de mange emballage-størrelser i tuber, pakninger og flasker, der spydedes ud i flere fold, hver gang en ny vare kommer på mar-kedet, gør det umuligt for forbrugerne at danne sig noget fast skøn over, hvad de egentlig får for pengene, når indholdet ikke direkte kan sammenlignes. I kam-pen for at takkes forbru-gerne konkurrerer industri-foretagenderne indbyrdes om, hvem der har de fle-ste pakkestørrelser. Det er urationelt og fordyrer va-rerne — absolut i modstrid med alle øvrige fornuft-bestræbelser.

De to talsmænd kunne godt have tilføjet, at det også er mindre hæderligt at konkurrere på forskellig vægt, da det tilslører værdi-forholdet. Forbrugerne bur-de indskærpes, at en pakke *ikke* er en pakke, selv om det ser sådan ud, og de ofte tror det.

ONSKET om en fastere handelsorganisation, som ikke giver plads for fordyrende og tidskræ-vende tilfældigheder og omsvøb, var diskussionens stadige omkvæd og kom særlig tydeligt til orde i et indlæg fra direktør Ing-vartsen, som pointerede, at selv om landets to tusinde brugsforeninger har skabt en forbilledlig indkøbskon-

centration i deres samarbej-de om FDB, hvor de gen-nemsnitlig dækker sig med ca. 90 pct. af deres indkøb, så er fællesindkøbet dog kun en enkelt side af mo-derne handelsrationalise-ring.

Nummer to er samarbej-det om varefordelingen, så denne foregår med så store samlede ordrer som muligt, med den mindst mulige transportydelse og den jævnest ekspeditionsang — uden spidsbelastninger. Der kan gives eksempler på, at en lille ordre udreg-net på basis af 100 kr.s om-sætning er ti gange så dyr at ekspedere som en stor.

Nummer tre er samarbej-

det om vareudvalget. Gros-sist og detaillist må gen-nemføre en standardisering, således at deres lagre lig-ger på linie med hinanden, supplerer hinanden på den måde, at vareudvalget hos grossisten giver nøjagtig dækning for detaillistens — og omvendt. Det giver stør-re omsætningshastighed til gavn for begge parter.

ENDELIG blev som punkt fire nævnt sam-arbejdet om salget. Det er grossistens opgave at ko-ordinere salgsmuligheder, sammenligne og bedømme pristilbud, finde varer frem med den største slagkraft og sørge for, at de frem-kommer i lettest sælgelige

form og udstyr. Det er de-taillistens opgave at kon-centrere sig om at sælge va-rerne og ikke befatte sig med de udenomsopgaver, som både bedre og billigere kan gøres centralt.

Alt dette giver den for-nuftigste arbejdsdeling og stiller lige så store krav til brugsforeningerne som til den private handel.

Gennemføres et sådant samarbejde konsekvent for alle handelsformer inden for kolonialbranchen, kan handelsomkostningerne nedsættes med 25-30 pct., mente direktør Ingvartsen.

Og heri fik han uden sværds slag medhold hos sine diskussionspartnere.

Brugsforeningerne sænker købmandens pris

At ikke alene brugsfor-eningernes egne medlem-mer, men også købmands-kunderne har stor gavn af brugsforeningerne, forelig-ger der talrige eksempler på, både når købmanden nedsætter sine priser med direkte skæven til brugsfor-eningens priser, og når han moderniserer sin butik og udvider sin kundebetjening tilskyndet af nabobrugsfor-eningernes skarpe konkur-rence.

✧ I København kan så-ledes en bestemt kreds af købmændskunder rent faktisk takke to tilstødende afdelinger af Hovedstadens Brugsforening for, at deres købmand har

1) rationaliseret sine ind-køb,

2) moderniseret sin forret-nings,

3) og nu i to år har givet 4 pct. rabat på alle varer undtagen spiritus og tobak.

Han erklærer nemlig lige ud — det drejer sig om en købmand i Kastrup-kvarteret på Amager — at han er blevet tvunget af det nære konkurrenceforhold til HB til at gennemføre disse foranstaltninger. El-lers ville han simpelthen være blevet slået ud.

✧ I Padborg er sket no-get ganske tilsvarende: Alle de forbrugere, som er faste kunder hos fire af de største købmandsforretning-er i byen, kan i dag takke Padborg Brugsforening for, at de får 2 pct. rabat på alle kolonialvarer, hvad en-

ten de er kontantkøbere el-ler har månedsregning. For-klaringen herpå er ganske enkelt Padborg-brugsfor-eningens enormt voksende konkurrence-position, der gennem de sidste 2½ år af-spejles i en omtrentlig fire-dobling af foreningens om-sætning — fra 250.000 kr. til over 900.000 kr., heraf 50.000 kr. manufaktur og andre 50.000 kr. isenkram. Efter først på alle tænkelige måder at have søgt at boy-kotte brugsforeningen har byens købmænd med andre ord nu i deres frygt for brugsforeningen valgt den mere positive vej at give deres kunder en prismæssig fordel som indlysende re-sultat af brugsforeningens blotte eksistens.

TO KONTRAKTER AFLØSER FEM

Efter forhandlinger, der har strakt sig over mere end to år, har såvel Brugsforeningernes Arbejdsgiverfor-ening som Danmarks Uddelerforening på ekstraordinære generalforsamlinger vedtaget forslagene til nye mønster-kontrakter for uddelerne, hvorom et forhandlingsudvalg, bestående af re-præsentanter fra BA — brugsforenin-gerne — og Uddelerforeningen, var enedes.

De nye kontrakter, hvis indhold re-fereredes i *Samvirke* nr. 3, giver mu-lighed for at ansætte og aflønne ud-delere efter een af to kontrakter (mens der før var fem). Enten kan brugs-

foreningen lønne uddeleren efter en-trepriseformen eller også efter fast-lønsformen, hvilken sidste giver en fast løn plus en vis procentdel af om-sætningen. De enkelte brugsforeninger kan frit vælge mellem de to kontrakt-former.

På BAs generalforsamling meddelte formanden, sognerådsformand *Aage Toft*, Ladelund, at de nu foreslåede kontrakter giver lidt mere i løn til de lavestlønnede uddelere, mens de på mellemtrinnet får noget nær det samme, og de højstlønnede får mindre, hvilket også var tilsigtet, tilføjede hr. Toft.

Debatten på den ekstraordinære ge-

neralforsamling i Danmarks Uddeler-forening angik især de formodede føl-ger af kontraktens indførelse. Der vi-ste sig divergerende opfattelser af, i hvor høj grad den ene eller den anden af de to nye kontrakter berørte ud-delerens position i brugsforeningen. Ikke mindst uddelerforeningens formand, uddeler *A. Rasmussen*, Sdr. Kongers-lev fremhævede, at man ønskede at be-vare uddelerens relative selvstændig-hed og hans samhørighedsforhold til den brugsforening, han var ansat i.

På BAs generalforsamling vedtoges de to kontraktudkast enstemmigt, mens der på uddelerforeningens generalfor-samling med 114 delegerede var 93 stemmer for, 19 imod og 2 blanke.

Sommerglæder

TIDLIGT på året med de første fugleflokke kom længslen som en slags feber, der angreb digterens kone.

— Se på naboen, begyndte hun, han har sommerhus, skønt han ikke er særlig velhavende. Men her sidder vi hver søndag og gløder og har ikke en smule græs, vi ka' kalde vort eget.

— Det har vi virkelig ikke råd til, sukkede digteren.

— Se nu her Jørgen (hun holdt avisen op for ham): Grund ud til fjorden, med lille udbetaling og halvtreds kroner om måneden. Det må vi la' ku' klare?

Og inden han vidste noget, sad han med en pen i hånden og var blevet grundejer. Grunden lå ved Roskilde Fjord — der var ikke vand og lys, men en god brønd i nærheden, dårlige veje, men en skøn udsigt over landskabet.

— Vi må ha' et hus, sagde hun og så sig omkring; alle de andre har hus, og hvorfor skal vi så ligge i telt?

— Vi har ikke råd, indvendte han.

— Åh, du skriver bare et par noveller til...

Så sad de søndag formiddag og studerede avisen. En lille annonce fæstnede sig fordægtigt på hendes nethinde. — Her ska' du bare se, udbød hun glad, et hus med halvtog, tre gange fire meter — det er lige noget for os!

Næste dag til Roskilde. Konen er alene hjemme, men kan nok sælge skuret, som skal koste fire hundrede kroner. Det er billigt, påstår hun, og digteren nikker åndsfraværende. Han må ha' købt det hus, så han kan få fred hjemme.

— Men De må sælge det å' køre det væk, siger hun og lukker hånden om sedlerne.

Der hentes vognmand; han har byens største bil. Han klør sig, filuren, i nakken — Hm. Der må nok være et par mand til hjælp. Hvad det ka' koste? Nå, det er jo ikke sindsoprivende stort, og taget ka' løftes af, hm, det ka' nok la' sig gi' sig 'or en billig penge...

En medhjælper indfinder sig. Han er stor og kraftig og vant til træ.

Han ser hånligt på hytten og griber en hammer.

— Sådan en pjat hus ..., siger hans blik. Og så slår han, så det runger hult, men planken gi'r sig ikke. Han slår sig over fingeren og siger et stygt ord, igen et slag, og huset knager. Digteren begynder også at slå med en økse, han låner på stedet, nærmest for et syns skyld, for det bliver ikke til noget.

Men omsider får de det skilt. Gavlens løsriver sig og slår den nyfigne kone i jorden. Der går et dværgtræ ved samme lejlighed. Konen viser sig at kunne sige slemme ord, vognmanden bakker lastbilen ind under taget, som fire mand løfter ned på ladet. To vægge falder tungt ind mod ladet, oppe på skråningen tøffer middags-toget forbi, tøv, tøv, de læsser resten og starter mod nord. På grunden bliver det langsomt til hus igen. Først ligner det ganske vist et skur. Men digteren træder tre skridt tilbage og glædes: det står selv! Der kommer tumlende et voldsomt vindstød, men huset bliver stående. Så synes han stolt, at det minder om et hønsehus. Om tumlet af dagens besvær og lidt forkommen synes han, der snart må trippe et par høns ud fra skuret og melde, at de har lagt æg.

Ør og lykkelig drager han bort, vinker til kukkeren i poplen. Foran ham åbner naturen en bog fuld af skønne billeder, bonden traver langs skellet, og motoren sladrer med en hikkende udstødningslatter.

DAGENE GÅR og forvandler meget, mest digterens muse, som bliver kåd og ny. Nye stjerner i hendes øjne; der sker så meget med hende. En dag siger hun:

— Du må lave et udhus. Det ka' vel ikke være så svært?

Og de tegner på vældige ark, på papiret ser det smukt ud. Lørdagen efter køber han træ og surrer det bag på motorcyklen. Af sted under lumskeskyer. Hendes lille ansigt lyser under styrhjelm, cyklen hælder faretruende i svingene, det regner stille, vinden er blid — bliver det mon dagregn? Hun slynger armene om hans liv, og han drejer på gashåndtaget. Maskinen spinder.

Stien langs marken op til grunden er et ælte. Cyklen skrider i sandbunken, brædderne er ved at falde af. Men huset er i sigte! Huset „Osnok" — sådan har de døbt det. Dette navn skal for gæster kunne røbe, at man nu og da vil nyde ensomheden. I et svagt øjeblik har man gruet for Berthe, som tænkes at komme anstigende med en stabel ugeblade, hvis vittigheder (himlen forstå det!) hun kan grine af i timer. Til sidst (siger tanken) vil hun forlade dem halvkvalt af ugebladslatter og træde det par morgenfruer i pluk, som det er lykkedes dem at trylle frem.

HAN SKUTTER sig gysende, det regner stadig. Fin og tæt synker regnen,

Hun vil ind i tørvejr, men låsen vil ikke op.

TEGNING: KAJ OLSEN

og hvepsen har gemt sig under et barmhjertigt blad. Han læsser af og dækker cyklen til. Hun vil ind i tørvejr, men låsen vil ikke op. Han lirker, endelig kan han åbne døren. Og dette gruelige syn, som møder dem, har ventet dem i fire regnfulde dage. Man ser først og lytter siden, men lyden er så mærkelig drilsk, at det er den, man husker længe efter. Der står man og glør ind i hytten og hører dette djævelske driip driip.

De træder ind, besat af en behersket ejerglæde. Gulvet står under vand. Madrasserne er drivvåde. Det drypper fra en fire-fem steder i loftet.

— Du må lave det tag, siger hun og ser på ham, som om han er en, der er vant til at tætnage.

— Jeg har lidt tagpap, mumler han surt, men jeg har ingen søm.

— Så lån hos naboen.

Naboen hedder Hanson, de byder hinanden hånden. Da Hanson slipper sit greb, har han lovet digteren en pakke søm. Digteren trasker gennem det høje græs og ruger over sin skæbne. Nu skal man op på taget og ligge. Pokkers. Sidste gang var jeg nær ikke kommet ned igen...

Han stiller en stol hen til gavlen og hæver sig op i armene. Stolen viger under ham, han slår hagen mod tagkanten, inden han falder ind i tjørnehækken.

— Å, for Søren! siger hun. Franskbrødet er gennemblødt. Laver du snart det tag?

— Ja, for f . . . , snerrer han elskværdigt. Han føler på sit skrammede ansigt, gentager forsøget og lander heldigt oppe på taget. Tjørnen har revet fælt, og nu trykker han et søm op under neglen.

— Det ka' ikke nytte, du ligger der oppe og bander, råber hun vildt. Du sku' hellere se og få det tag tæt...

MØRKET SÆNKER SIG umærkeligt. Til sidst kan han dårligt finde hammeren. Han kravler hen til kanten, lader sig falde og forvrider foden.

— Du er et fjols, råber hun, ka' du ikke engang springe ned fra den smule tag uden at slå dig til invalid. Du er et skvat! Ta' nu og hjælp mig med spritapparatet, det vil ikke brænde.

— Der er ikke mere sprit på.

— Hvad er der ikke? Det er dog for galt — ku' du ikke ha' sørget for det; du tænker heller aldrig på de almindeligste ting. Ja, så får vi ingen kaffe.

Hun giver et rædselsskrig fra sig.

— Flæsket! Vi kan ikke stege det... og jeg er skrupsulten.

Han rejser sig, knalder hovedet mod tagbjælken og oplyser, at han vil tænde et bål.

— Et bål — er du gal? I det vejr! Hun ler hysterisk, synker afkræftet ned i en stol og slår sig på maven.

Han begynder også så småt at more sig, men det er der noget forkert ved.

— Du står bare der og griner fjollet, tuder hun; se og find ud af noget.

— Vi ta'r hjem, sukker han. Det drypper på hendes hals. Hun farer sammen med et jaget glimt i øjnene.

— Sådan et møghus, råber hun, ku' du ikke se dig for og købe et, der i det mindste var tæt?

— Det var tæt, da jeg købte det.

HUN HULKER ubehejstet. Han vil trøste, men hun slår ham i ansigtet. Arrigt springer han ud af huset og starter motorcyklen. Imens lægger hun klynkende det våde franskbrød og flæsket i mappen. De tager styrthjælme på, flakker om som et par sankt hansorme. Rundt omkring er man gået til ro. Der står en egen tryghed om de andres dumme huse. Deres bare drypper og tisker.

— Gud, hvor er det mørkt, sukker hun et sted i mørket. Hun nærmer sig den dirrende og prustende maskine.

— Du må ikke være vred på mig, men jeg tør altså ikke køre hjem i det ravnørke.

— Der er masser af lys på landevejen, siger han. Kom nu bare.

De kører bort, våde og fortabte og vinker ikke farvel til det formastelige hus.

NATTEN ER SORT som beg. Der er ikke een af de i kærlighedsfortællinger obligatoriske stjerner, og månen skjuler sig svigefuld. Cyklen lusker sindigt af sted. Med denne fart, som næsten er livsfarlig, tænker han, kan vi være hjemme på to timer. Vi plejer at klare det på tre kvarter...

— Langsomt, skælver hendes stemme, du kører som en gal.

Han må træde energisk på den hylende bremse. Maskinen skrider ud, kurer langs afgrunden. En hest vrinsker nattesent bag dem. Maskinen kryber knurrende over bakken. På vej ned sætter den ud, og tændrøret må udskiftes. En stille bøn om lys sendes mod det barske hvælv. De kører gennem en landsby, gennem Hareskoven, hvor tågerne løfter sig i småskyer i lygteskåret og atter danser bort. En følelse af frigjort glæde; lygter danser foran dem; de kan se!

Hjemme i gaden stiger de af cyklen og strækker de ømme ben.

Der råder en tryk stilstand mellem dem, mens de går op ad trappen og låser sig ind. De har været ved verdens ende, og det var slemt, men nu er de frelst.

Hun steger flæsk og spejler æg. Ingen ved, hvad klokken er. De går blot omkring i stilheden i de tyste stuer. Ude er regnen tung og tæt og smælder mod ruden, men dog har de den på afstand. I deres lilleverden er tændt en hemmelig sol. De spiser ved et stearinlys, leger sommerhus og skåler i øl for den våde sommer.

Nu skal de sidste indmeldes til konfirmandrejsen

Palmesøndag rejser konfirmanderne med *Samvirke* til Rivieraen. Fra marts-kulden i Danmark til forsommeren, som man på denne årstid møder den ved Middelhavets bred. Alene i denne henseende er konfirmandrejsen en oplevelse for de unge. Det milde klima betyder, at det afvekslende program kan gennemføres, uden at vejret på nogen måde lægger sig hindrende i vejen. På spadsereture, udflugter og rundture oplever de unge Rivieraen og de skønhedsindtryk, den byder på, hvad enten det er maleriske småbyer i bjergene, de smukke byer langs kysten eller de storslåede vejanlæg, man oplever på turen til Monaco og Menton i Frankrig.

Den italienske andelsbevægelses feriehem, *Bellosguardo* i Bordighera, er en ideel ramme om opholdet: Velbeliggende med en dejlig udsigt over Middelhavet, praktisk og hensigtsmæssigt indrettet. Hjertelig er den modtagelse, hjemmets personale giver de danske konfirmander.

Rejsen ledes af *Samvirkes* rejseledere, der har forestået alle de forudgående konfirmandrejser. Rejselederne ser efter de unge under togrejsen og opholdet, forestår ture og udflugter, sørger for underholdning og giver gode råd om indkøb og om fritimerens udnyttelse.

Det koster 415 kr. at deltage i konfirmandrejsen med afrejse fra København eller Korsør. 375 kr. for alle andre, der til gengæld selv køber billet til og fra Padborg. Prisen indbefatter togrejsen i reserveret vogn, forplejning under rejsen, opholdet i *Bellosguardo*, udflugterne samt underholdning. Desuden indbefatter prisen fuld forsikring, så forældrene intet har at frygte økonomisk, såfremt et uheld skulle tilstøde en deltager.

De sidste indmeldelser til årets første konfirmandrejse må foreligge hos *Samvirke* senest den 15. marts. En brochure, der beskriver rejsen, kan fås direkte fra *Samvirkes* kontor, hvor indmeldelser modtages og yderligere oplysninger gives (Njalsgade 15, København S., telefon Central 4015, lokal 335).

Årets anden konfirmandrejse foregår i oktoberferien med afrejse søndag den 14. oktober. Dennes program fremgår også af den omtalte brochure, dens pris og vilkår i øvrigt er nøjagtigt som rejsen, der begynder palmesøndag, den 25. marts.

To nye mænd i Albin Johanssons fodspor

Når den nu halvfjerdsårige *Albin Johansson* til juli næste år forlader den svenske fællesforening, hvor han siden 1924 samtidig har været bestyrelsesformand og førstedirektør, deles hans dobbelthverv på to efterfølgere. Som formand tiltræder *Carl Albert Anderson* og som førstedirektør *Harry Hjalmarson*.

Carl Albert Anderson, den mest kendte, er en af forgrundsfigurerne i svensk offentligt liv. Han er på samme tid formand for Stockholms store brugsforening *Konsum*, formand for det stockholmske bystyre (svarende til Københavns Borgerrepræsentation) og medlem af Rigsdagens førstekammer — men det er kun de vigtigste af den syv og halvtreds-årige Carl Albert Andersons talrige tillidshverv.

Den ni og fyrré-årige *Harry Hjalmarson*s karriere og arbejdsindsats ligger derimod udelukkende inden for brugsforeningsbevægelsen. Efter først at have været ekspedient i en brugsforening har han arbejdet på de mest forskelligartede poster. Han har været kredsrevisor, personalechef i fællesforeningen og senest direktør for en af Sveriges bedst drevne brugsforeninger. Fra 1952 har han været formand for repræsentantskabet i *Kooperativa Förbundet*, og allerede nu til juli begynder han sit nye arbejde i KF's styrelse — på posten som finanschef.

To stærkt forskellige personligheder skal sammen løfte arven efter *Albin Johansson*, og også fra dette hjørne af Norden sendes de to nye mænd ønsker om held i deres fremtidige virke.

* * *

For sundere mad

Faste regler for, hvad der må til sættes levnedsmidlerne, og hvad der ikke må bruges, ville være betryggende for forbrugerne — i øjeblikket hersker der stor forvirring på dette område, siger dr. techn. *Bielefeldt*, FDB's centrallaboratorium, til *Uddelerbladet* i en samtale om levnedsmiddelkontrollen, der herhjemme står foran en revolutionerende udbygning, efter at en kommissionsbetænkning for nylig har fremsat gennemgribende forslag herom. Navnlig fremhæver dr. *Bielefeldt* planerne om at bringe levnedsmiddelforskningen ind i mere faste rammer. Den stadig voksende fødevarerfremstilling på fabrikmæssig basis har gjort den videnskabelige kontrol med vor mad vigtigere end nogensinde.

HVAD SKER DER BAG KULISSENERNE?

✧ **TÆNDSTIKMONOPOLET.** Tændstikker, hvis pris nylig er steget, fremstilles her i landet kun af to fabrikker, som tilmed samarbejder om salget, og som igen kun er datterselskaber af den svenske tændstiktrust. For at få klarhed over den svenske aktiebesiddelse i de danske fabrikker har monopoltilsynet nu krævet oplysning om de finansielle forbindelser. Hjemmelen hertil kommer fra den nydannelse i monopolloven, der pålægger anmeldelsespligt for finansielle sammen slutninger — en regel, der forhåbentlig vil bidrage til at rede mange tråde ud, som nu ligger hen i tågeslør for forbrugernes øjne.

✧ **REPARATIONSPRISER.** Om reparationer på motorkøretøjer gælder det fornuftige, at alle regninger på over 10 kr. skal udspecificeres sådan, at de viser,

- 1) hvor meget der er betaling for materialer, med angivelse af materialernes art og pris,
- 2) og hvor meget der er betaling for udført arbejde, med angivelse af arbejdets art og det anvendte antal timer samt timeprisen herfor.

Danmarks Automobil-Forhandler-Forening har krævet denne regel slettet, men er nylig blevet afvist af monopoltilsynets ankenævn. En glædelig begivenhed fra forbrugernes synsvinkel.

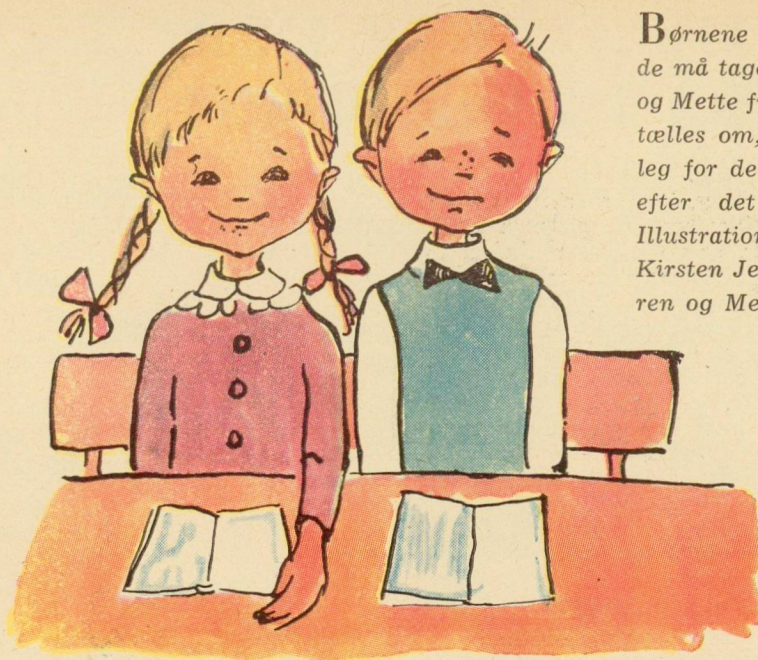
✧ **MIN HAKKE, MIN SKOVL OG MIN SPADE.** Langt den største del af Danmarks forbrug af have- og markredskaber dækkes af kun tre store virksomheder, sammensluttet i et kartel, der bl. a. fastsætter fælles forbrugerpriser. Disse priser har kartellet fra det nye års begyndelse hævet med gennemgående ca. 9 pct. Samtidig har monopoltilsynet imidlertid besluttet at kaste sit søgelys på de tre virksomheder, der gennem deres kartelaftale har sagt farvel til al sund priskonkurrence: F. eks. må den ene fabrik ikke under nogen form yde større rabatter end de andre til videreforhandlerne — en åbenlys konkurrencebegrænsning til skade for forbrugerne, men sikkert indbringende for de tre fabrikker. I hvert fald har de stillet et stort apparat på benene for at sikre kartelaftalen overholdt: En statsautoriseret revisor foretager tilfældige stikprøver rundt om hos aftaledeltagerne, enhver deltager har når som helst ret til at forlange revision hos de andre, og endelig er hver enkelt deltager forpligtet til at „sladre“ om overtrædelser. Den straffende myndighed er en kartel-voldgift, som kan idømme bøder og kræve personlig forklaring af både aftaledeltagerne og deres perso-

nale på tro og love. Sådan ser skemaet ud for et effektivt moderne kartelsystem.

✧ **MEDALJENS BAGSIDE.** Naturligvis kan forbrugerne ikke undvære initiativrige grossister, hvis varefordelingen skal klappe. Alligevel syntes man, at den medalje, som Grosserer-Societetets næstformand i et radioforedrag for nylig udstyrede sin branche med, var lidt for prangende. Var grossisten som mellemlid ikke nødvendig, ville han for længst være slået ud af konkurrencen, sagde han bl. a., og som eksempler på denne konkurrence nævnte han den kooperative bevægelse, indkøbsforeninger for butikshandlerne samt fabrikkers forsøg på at sælge direkte til butik eller forbruger uden om grossisten. Men grossisten klarer sig mod alle disse konkurrenceformer ved at rationalisere og vise levende initiativ, sagde foredragsholderen.

Lad ham leve videre i sin overbevisning, men lad os samtidig ikke glemme, at disse smukke ord ikke rummer hele sandheden om varefordelingen i Danmark. Hvordan forholder det sig med grossistens vidt og bredt proklamerede konkurrence-troskab? Bruger grosserernes brancheforeninger aldrig fordægtige metoder til at hæmme konkurrencen i dens virkninger? Har vi ikke i adskillige tilfælde set grossister i livlig aktivitet for at tvinge leverandørfabrikker til at boycotte de handlendes egne indkøbsforeninger — for slet ikke at tale om andelsforeninger. Har grossister aldrig truet en fabrik med at nægte at forhandle dens varer, når den indlod sig på at sælge direkte til detailhandelen? Sådan er medaljens bagside.

✧ **NEJ TIL STØRRE LÆGEHONORARER.** Overalt i Danmark har lægerne fastsat mindstetakster over for privatpatienter — mindsteprisen for en konsultation er f. eks. 8 kr., for et sygebesøg 14 kr. Hverken myndighederne eller lægernes organisation blander sig dog i, hvis den enkelte læge ønsker at tage mere. Disse mindste-takster, der i forvejen ligger noget over de tilsvarende sygekassetakster, har lægerne nylig krævet forhøjet, således at f. eks. en konsultation herefter skulle koste mindst 10 kr.; et sygebesøg mindst 17 kr., men nu er anmodningen afslået af monopoltilsynet, der bl. a. har henvist til lægernes høje indtægtsniveau, sådan som det afspejles i den offentlige statistik. Afgørelsen har ikke mindst betydning for de mange privatpatienter, der ligger lige over sygekassegrænsen, og som ikke er spor mere „velhaven-de“ end folk lige under grænsen.

Børnene ligefrem glæder sig, når de må tage læsebøgerne om Søren og Mette frem. I denne artikel fortælles om, hvordan det bliver en leg for de yngste at lære at læse efter det nye læsebog-system. Illustrationerne er gengivelse efter Kirsten Jensenius' tegninger i Søren og Mette-bøgerne.

til at leve sig ind i børnenes verden, på, om man rent konkret og praktisk ved nok om begynderundervisning, som så vist ikke er noget sekundaforetagende, der kan passes af hvem som helst, men måske er den vigtigste del af al den undervisning, børnene i de hele taget får. Natur-

ligvis hænger det også sammen med, om læreren er glad eller sur, om han er i balance eller ude af flippet, men meget væsentligt er det også, at børnene er tilstrækkeligt udviklede til at komme i skole, skolemodne, som man kalder det.

Endelig er der det overordentlig vigtige:

GODT

Kalenderen har mange mærkedage, men for en lærer er en af de allerbetydningsfuldeste — og festligste — den dag, da Søren og Mette og Peter og Hanne og hvad de nu allesammen hedder — på een gang forventningsfulde og beklemte — møder op til deres første skoledag. I deres bedste tøj og med den nye skoletaske i den ene hånd og mor i den anden dukker de op en for en, knikser og bukker efter bedste evne. Jo, det er en stor dag, for første evne. Jo, det er en stor dag — for børnene fyldt af spænding og for den, der tager imod dem og skal prøve at

føre dem ind i en ny verden, såvist både bevægende og spændende.

Vil det lykkes at gøre skolens hverdag lys og munter, stimulerende for barnets lyst til at lære, eller vil kravene til børnene være så overvældende, at mismodet og kedsommeligheden bliver det fremherskende?

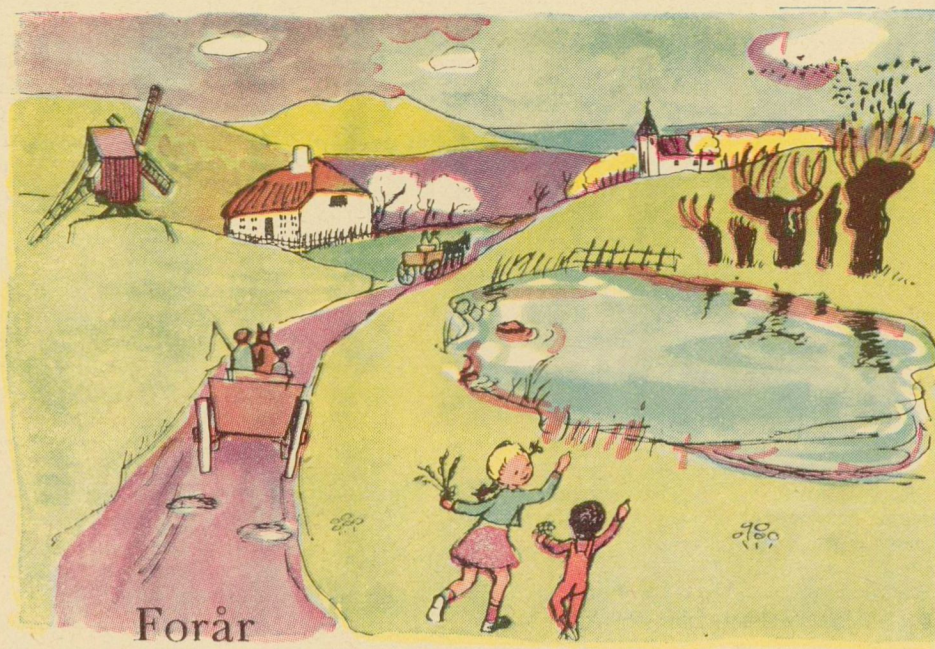
Det kommer an på så mange ting, men vel først og fremmest på evnen

tige: hjælpemidlerne, de bøger man — specielt med tilegnelsen af læsning og regning for øje — giver børnene at arbejde med. I mange år syntes det i nogen måde at gå på bedste beskub. Nogen skrev en bog, andre brugte det med større og mindre held, afhængig af lærerens talent og elevernes intelligens og udvikling. Først i de senere år er det, som om man mere bevidst har fundet frem til systemer, baseret på de mange videnskabelige forsøg, der verden over er foretaget f. eks. af, hvordan man hurtigst og sikrest lærer at læse, forsøg, som samtidig har rod i de praktiske erfaringer fra danske skolestuer.

Sidste år udsendte Det danske Forlag systemet *Vi læser*, udarbejdet af kommunelærer Knud Hermansen og skolepsykolog Ejvind Jensen og illustreret i strålende farver af malerinden Kirsten Jensenius.

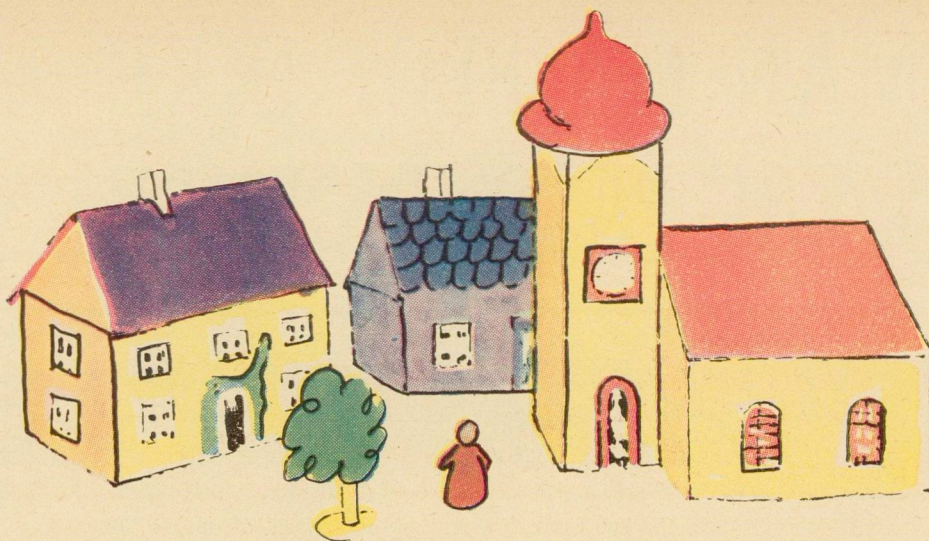
Vi læser fremkom som en serie, omfattende følgende fire bøger: *Vi læser og maler*, *Søren og Mette*, *Søren og Mette og lille Jep* samt *Søren og Mette i skole*.

Skal man meget kort og lige til sige noget om dette system, må det blive noget i retning af dette: „Det er en fornøjelse at arbejde med det, fordi børnene så umiddelbart fængsles af det.“ Eller, som en lærerinde udtrykte det: Der er højlydt begejstring

hver dag, når jeg siger: Nu må I tage Søren og Mette frem." Mere kan man vel næppe forlange af børn, der bliver sat til at læse i deres læsebog.

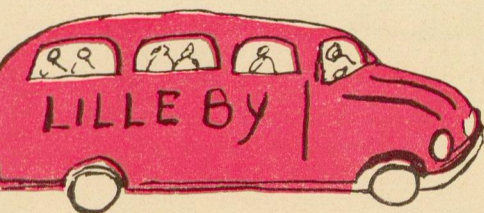
Vil man gå lidt mere indgående til værks i sin bedømmelse, vil man oplyse, at der er en klar begrundelse for, at børnene fængsles og stimuleres under arbejdet med Søren og Mette-bøgerne. I usædvanlig grad er det lykkedes at skabe et miljø, som genkendes både af børn på landet og børn i byerne. Far, mor, Søren og Mette og deres lille bror Jep er de personer, som børnene følger og genkender i utallige situationer. Ordforrådet er begrænset og opdelt langsomt, efterhånden som sikkerheden i tilegnelsen er opnået. Illustrationerne er muntre og farverige, etop som børn elsker dem, naturalistiske i den forstand, at alt genkendes,

Vi læser i øvrigt blevet udvidet, idet syv små hyggelige frilæsningshefter i glanspapirsomslag i lige så mange farver under fællestitlen „*Vi læser historier*“ og nogle dejlige læsespil „*Vi læ-*

EGYNDT ER HALVT FULDENDT

ser puslespil“ har set dagens lys og udvidet mulighederne for det individuelle arbejde med systemet.

men alligevel så frie i udformningen, at fantasien også får spillerum.

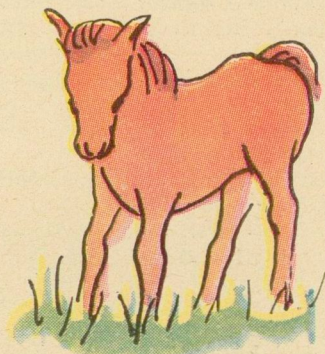
Det egentlige læsestof for første klasse er fordelt i de tre bøger om Søren og Mette, og det er i virkeligheden en stor fordel med denne opdeling, fordi børnene på den måde tre gange oplever glæden og inspirationen ved at få en ny bog. Den typestørrelse, der er valgt, er meget stor i de to første og stadig stor og klar, men og lidt mindre i den sidste bog. Der er korte linier, god linieafstand og klar afstand mellem ordene, og — hvad der ikke er mindst vigtigt — der arbejdes med tilegnelsen af ordene som ordbilleder, *samtidig* med at børnene grundigt indføres i stavning. Til fortrinlig støtte for læreren og dermed til gavn for børnene er der udarbejdet en meget grundig undervisningsvejledning i systemet.

Nu på det sidste er familien

Man må håbe, at det inden længe meddeles, at forfattere og forlag ventes at nedkomme med fortsættelse af Søren og Mette-bøgerne til brug hele grundskolen igennem. Mange lærere bekræfter opfattelsen af, at brugen af dette begynderlæsesystem vil gøre det muligt at nedbringe det meget store antal børn med læsevanskeligheder. Er det tilfældet, må man have lov at sige, at der er sket noget meget væsentligt. Hvad har det ikke været for en byrde for mange

mennesker at have svært ved at læse og dermed svært ved at klare sig i tilværelsen? De nyeste synspunkter på ordblindhed fremhæver nemlig som noget meget afgørende den gamle sandhed: Godt begyndt er halvt fuldendt.

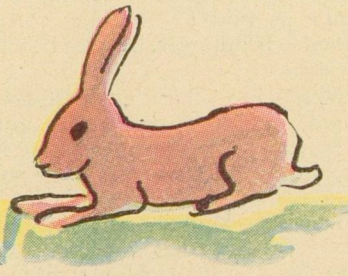
Vi læser hjælper læreren til at realisere drømmen om at fortrænge ked-sommeligheden og bevare barnets sind åbent og forventningsfuldt over for arbejdet i skolen.

et føl

en gås

en hare

MAN MÅ BLOT IKKE VÆRE PÅTRÆNGENDE

Men ellers må man gerne forstyrre aftenfreden i hjemmet med et tilbud — eller telefonere for at spørge, om man må henvende sig!

Der er mange bestemmelser om, hvad der er tilladt (eller det modsatte!) i dagligdagens handel, i reklame og i tilbud til private. Herom beretter denne artikel.

Netop som aftenpiben er tændt og læselampen bragt i stilling, kimer det viljestærkt på døren. Det kunne lyde som tante Anna, men glæden over, at

Ikke tante Anna, men Keglespillets Historie i ti bind.

dette dog ikke er tilfældet, svinder hurtigt bort under duellen med en fremmed mandsperson, der vil sælge Keglespillets Historie i ti bind med skindryg og (naturligvis) til favorpris.

Jamen — er det overhovedet lovligt at rende sagesløse folk sådan på dørene?

Både ja og nej — desværre mest ja.

I politivedtægten for København, der i dette stykke ikke adskiller sig meget fra andre politivedtægter, hedder det ganske vist, at man ikke uden fyldestgørende grund må ringe eller banke på port og dør eller foretage lignende handlinger, hvorved beboerne forstyrres.

Men hvad er „fyldestgørende grund“? Er det fyldestgørende grund, at et firma vil tjene penge på os? Næringsloven indeholder en vis begrænsning for, hvad der kan tilbydes ved dørene, men bortset herfra kan omførsel af varer, opkøb ved omvandring eller bestillingsoptagelse, som forudsætter en direkte henvendelse til be-

boerne, næppe påtales, medmindre påtrængenhed eller overtrædelse af hoveddørens „forbud mod ombæren af varer“ har gjort sig gældende. Som regel er der jo slet ikke tale om at sælge, kun om at bede en om at sætte sit navn på en prikket linie på en købekontrakt eller en forsikringsbegæring.

Det er også tilladt at henvende sig telefonisk — for at spørge om man senere må have lov at henvende sig(!). Men hvor går skellet mellem en høflig forespørgsel om dette og så den behændige salgstale?

Og ud fra den tanke, at de forhandlere mekanik, som rimeligt lader sig demonstrere i hjemmene, har loven også givet grønt lys for støvsuger- og symaskineagenter.

Pas på lysreklamerne

På andre områder er loven om vilkårene for salg og reklame mere i de eventuelle kundeemners favør. Det er i politiets magt at forbyde benyttelse af højttalere i fri luft eller i åbninger ud til det frie, hvis det menes at være til væsentlig ulempe for omboende og forbipasserende, og på basis heraf går Københavns politi af principielle grunde ikke med til anvendelse af højttalere i reklameøjemed. Reklameflyvemaskinernes virke er der også sat en stopper for. Der må f. eks. ikke udkastes tryksager fra luften, og for det storkøbenhavnske luftområdes vedkommende er det for en tid siden også blevet forbudt at slæbe „reklamehaler“ efter flyvemaskiner.

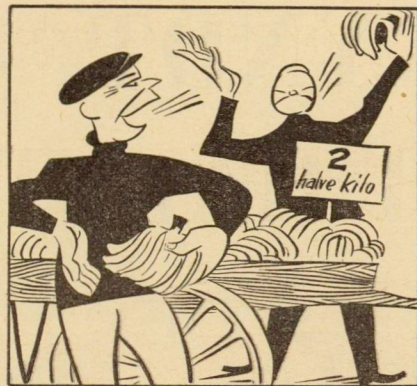
Livet i en storby kan skabe kalamiteter, som f. eks. for den familie, der måtte leve en væsentlig del af sit liv for nedrullede gardiner, fordi en blinkende lysreklame uden for gjorde tilværelsen uudholdelig. Man havde ikke forudset neonlyset i regulativet for elektricitetsforsyningen. Efter at et tilfælde var indføjet, fik den plagede familie fred.

Det vil ikke overraske mange, at man ikke må skilte med billeder og tryksager af anstødelig, eventuelt por-

nografisk karakter. Der er også paragraffer, som gennem straffetrusel henstiller til de såkaldt løsagtige kvinder, at de ikke på eller ud til åben gade viser uanstændig opførsel eller direkte opfordrer til utugt. Derimod vil det måske umiddelbart overraske, at også julemanden er i farezonen, bedst som han går og af sit gode hjerte uddeler ønskesedler til børnene. Hvis ønskesedlerne til syvende og sidst er reklamestryksager for en forretning, da er det ganske enkelt forbudt at være så god.

Hvis julemanden derimod havde uddelt politiske opråb forud for et valg, kunne ingen gøre ham noget. Politiske (og religiøse) partier har en speciel ret til at råbe højt.

Derimod må handelens småmænd, gadehandlerne, ikke råbe med varer før klokken syv eller efter gadelygternes tænding, og så gælder alt dette endda kun for de — i princippet —

Når gadelygten er tændt, skal gadehandleren tie.

evigt omkørende sælgere. Fra fast stadeplads må der ikke høres en lyd.

En næsten ny ottoman —

Det er strengt forbudt at male byen rød — i reklameøjemed —, og næsten lige så forbudt er det at gå rundt og slå plakater op (om man altså ikke kommer fra et politisk parti, der skal til valg, eller f. eks. fra lægdsbestyrelsen). Der foreligger en Højesteretsdom for, at gavlreklamer ikke er opslag, men til gengæld har Østre Landsret engang statueret, at et firma, der *erbvervs-mæssigt* havde ladet opslå bekendtgørelser om salg af forskellige ting, ledsaget af et fotografi af disse ting, i syv forskellige annonceskabe i en dansk by, dermed havde overtrådt bestemmelserne om opslag.

Det ændrer intet i henseende til ulovligheden, om opslagene sker i lukkede skabe på privat grund ud til offentligt vej. Derimod skulle det være fuldt lovligt med de kendte og helt *private* opslag i kioskvinduerne om ledige værelser, en næsten ny ottoman o. lign. Og hvad pilfingre bør lægge

sig på sinde: Er et opslag lovligt anbragt, er det også beskyttet. Det er strafbart at afrive eller beskadige sådanne opslag.

Næsten tres år gammel er en bestemmelse om, at plankeværker om bygninger, der opføres, nedrives eller undergår en hovedreparation, ikke må forsynes med reklamer, som ikke vedrører selve ejendommen og dens handlende. Denne regel ses der dog ofte stort på fra myndighedernes side, hvilket vi vist alle kan være glade ved, for denne lempelighed har betydet, at de bedste af vore plankeværksmalere har fået nye muligheder for festlig udfoldelse. De offentlige myndigheder har jo i det hele taget ingen særinteresse i at drille forretningsfolkene. Der må blot passes på, at de ikke udfolder netop så megen energi, at det er den øvrige befolkning til gene.

Ingen dyr i vinduerne

Det var tidligere ikke ualmindeligt, at der i restaurationslokaler var opstillet fuglebure eller bygget hele store voliérer. Men siden efteråret 1951 har ølhunde været de eneste dyr, som Justitsministeriet har villet se i sådanne omgivelser. Ifølge ministeriets bekendtgørelse forbydes det, at man i reklameøjemed eller som udsmykning anbringer levende dyr i udstillingsvinduer og forretningslokaler, herunder restaurationer.

Den obligate undtagelse gælder forretninger, hvorfra der udelukkende forhandles levende dyr.

Enhver dyreven vil hilse en sådan bestemmelse med glæde.

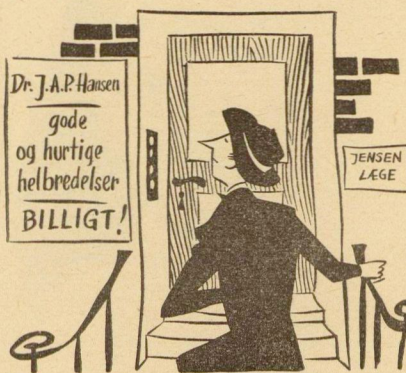
Reklame- og konkurrencelovene tager sig også i en vis udstrækning af menneskenes velfærd. Brandvæsenet har blandt sine forskellige beføjelser også den at kunne skride ind mod udsmykning og belysning i varehuse og forretningslokaler af enhver art, hvis det skønnes, at udsmykningen og belysningen indebærer brandfarer, som kan blive aktuelle også for kunderne.

Lidt jura og et stærk medicin

De kender ordet „vinkelskriver“. Som regel anvendes det i samme nedsettende betydning som „lommeprokurator“. Men det skal dog huskes, at det er en fuldt lovlig beskæftigelse at drive såkaldt vinkelskriveri, om man blot forstår at holde sig på måtten og ikke gå sagførerstanden eller andre beskyttede og offentlige instanser for nær. Som vinkelskriver kan man på lovens grund oprette inkassobureauer, oplysningsbureauer, detektiv- og ægteskabsbureauer o. s. v. Man skal bare passe på, at man ikke ved bekendtgørelser, skiltning, annoncering eller på anden måde anvender betegnelser, der kan give indtryk af, at virksomheden eller dens udøvere under nogen

form har opnået godkendelse af det offentlige eller står under offentligt tilsyn. Om noget sådant er der nemlig ikke tale. Ikke heller må man bruge betegnelser som „retshjælp“, „retskonsulent“, „juridisk kontor“ el. lign., og endelig må man ikke lade det se ud, som om virksomheden yder juridisk rådgivning eller anden retshjælp.

Springer vi nu fra juraen til medicinen, finder vi i Apotekerlovens forbud mod reklame for varer som værende lægende, desinficerende eller forebyggende mod sygdomme — en lænke om benene på alt for ivrige medicinalvarefabrikanter og -forhandlere, ligesom man i øvrigt kun med Indenrigsministeriets samtykke må reklamere med vitamintilsætning til levnedsmidler, og Lægeloven truer med krasse bøder, hvis en læge gennem bekendtgørelse, skiltning eller på anden måde reklamerer således for sin virksomhed, at man gennem reklamen får

Man må ikke reklamere for lægegerningen.

urigtige forestillinger om hans lægelige kvalifikationer eller om de af ham specielt anvendte behandlingsmetoder. Og naturligvis — den, der ikke har autorisation som læge, må ikke reklamere med, at han eller hun tager syge i kur.

Hellere det modsatte!

Det er — som enhver, der læser aviser, har på fornemmelsen — tilfaldt at advare mod svangerskabsforebyggende midler. Men tilladelsen har den specielle klausul, at reklameringen ikke må ske på forargelig facon.

Nu ville mange vel finde, at det i sig selv var forargeligt, om lovgiverne i lovens tekst og øvrige udstyr forsøgte at give et indtryk af, hvad man her skal forstå ved forargelighed. Sådanne klausuler er ikke lette at have med at gøre i praksis. Så er det ulige lettere at fastsætte, hvordan og hvordan-ikke annoncer efter arbejdskraft bør udformes.

Funktionærloven forbyder ved avertering at angive, at der søges eller blot foretrakkes militærfri arbejdskraft — at ansættelsen er betinget af kapital-

indskud, eller at en ansøger med tegnebogen i orden vil blive foretrukket; ganske som loven i øvrigt påbyder, at hvis virksomhedens navn og adresse ikke er anført i annoncen, skal det af annoncens tekst tydeligt fremgå, hvilken foruddannelse og øvrige kvalifikationer ansøgere bør være i besiddelse af samt mindstelønnen for det udbudte arbejde. Kræves der eventuelt indbetalt kontant depositum for overtagelse af stillingen, skal virksomhedens navn og adresse være anført i annoncen.

Jason og skuespilleren

Vi lever i en lotteriernes tid. Men ifølge et justitsministerielt cirkulære af 1944 er det forbudt at foretage bortlodninger, der virker som reklame for privatpersoner eller institutioner. Det kronede posthorn må ifølge Postloven kun det kongeligt privilegerede postvæsen trutte i. Alle andre organisationer og virksomheder må stille sig tilfreds med de almindelige reklame-trompeter, som jo dog også fås i mange størrelser og stemninger. Mønsterbeskyttelsen og Varemærkeloven er også ret nidkære love, som det er dristigt at vove sig på tværs af — og Loven om Forfatter- og Kunstnerret burde snarest muligt blive det!

Denne meget sindrige lovs ganske enkle formål er at beskytte forfattere og andre kunstnere mod andres misbrug af deres værker, og beskyttelsen fortsætter ud over døden. En snapsfabrikant kan lige så lidt tillade sig at benytte en tillempet tekst fra Holbergs *Jeppe på Bjerget* som reklame for sit produkt, som en københavnsk teaterdirektør kunne tillade sig i sit teaterprogram at benytte et fotografi af en af Thorvaldsens skulpturer med en skuespillers hoved indkopieret.

Med de moderne mekaniske overføringsmidler har loven fået fornyet aktualitet. Nu skal den f. eks. også overvåge, at entreprenante personer ikke „tapper“ radioens udsendelser på bånd for senere at lade dem afspille for forsamlinger, de være aldrig så små.

Og så gælder det jo, at jo mere oplyst en befolkning bliver — eller rettere sagt: jo flere, der kan læse og skrive og føler sig foranlediget dertil, des hyppigere overtrædes forfatterlovens bestemmelser. Så at sige enhver skriftlig meddelelse er beskyttet af loven, således også avis- og tidsskriftsartikler. Den blotte *nyhed* kan ikke beskyttes, men derimod nyhedens *form*. Og en artikel som den, De lige har læst, må ingen anden aftrykke — såkaldt eftertrykke —, og selv korte uddrag af, den må kun citeres med nøje henvisning til kilden. Hvad der måske slet ikke er faldet Dem ind, er nemlig dette, at også denne artikel — i lovens forstand — er et kunstværk!

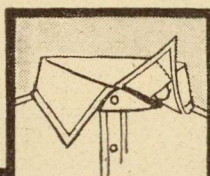
MÆND
MED SKJORTESANS
VÆLGER

Stafet

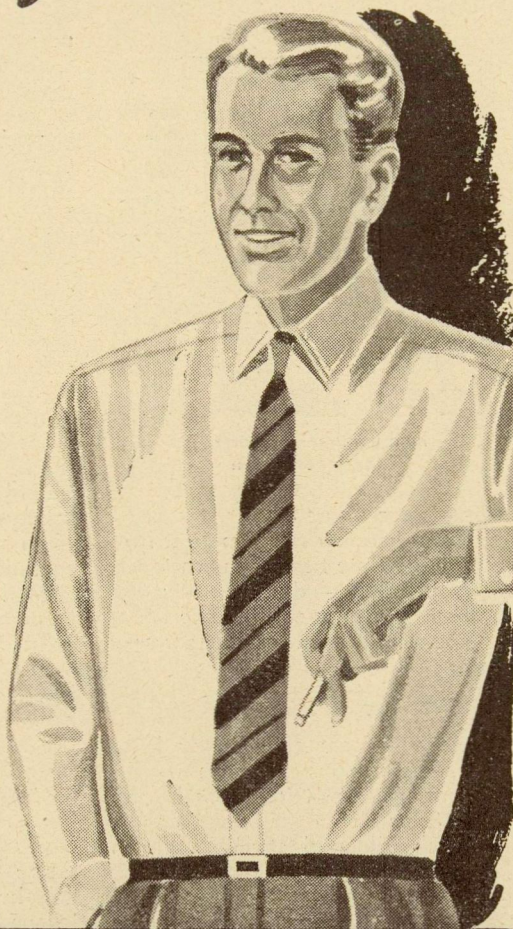
Stafet er en elegant og velsiddende poplinskjorte i 100 pct. ægyptisk bomuld. - Skjorten er sanforiseret og indanthrenfarvet og har permanent halvstift indlæg i flippen.

Stafetskjorten er kvalitetsdeklareret og fås i farverne grå, blå, beige og hvid. Størrelse 36-44

23⁸⁵

Flippen har trekantede stivere, der dækker hele hjørnet og holder flippen på plads

Stafet

ET KVALITETSPRODUKT FRA

KAN DE IKKE SOVE?

I almindelighed plejer søvnbehovet at aftage med alderen, men selv gamle mennesker sover i reglen adskilligt mere, end både de selv og deres omgivelser tror. Derimod sover de ikke så dybt, og de er mere følsomme for forstyrrelser, af hvilken grund de ofte står op „med hønsene“.

Moderne forskning har fastslået, at mennesker kan inddeles i to vidt forskellige søvntyper:

★ *Hos den ene type* bliver søvnen øjeblikkelig meget dyb for så efterhånden at blive lettere og lettere.

★ *Hos den anden type* når søvnen sin største intensitet efter tre-fire timers forløb, og selv om den aldrig bliver så dyb som hos den første type, holder den sig til gengæld til langt ud på morgenen.

Mennesker af den første type er aftensøvnige, men nederdrægtigt morgenkvikke.

Det siger sig selv, at den, der født aftentræt, helst burde undgå erhverv med sen arbejdstid, mens modsat syvsoveren jo nok gør klogt i at skrinlægge eventuelle planer om at blive rengøringsassistent eller skolelærer.

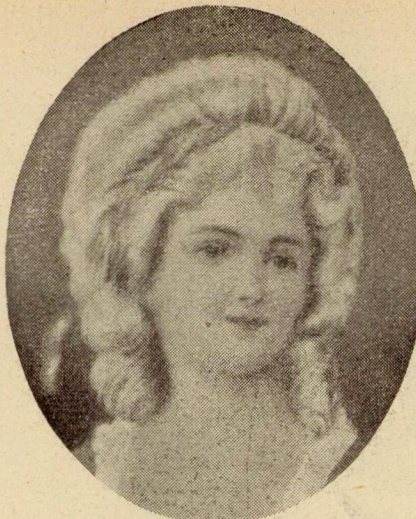
Når et menneske klager over dårlig søvn eller søvnløshed, kan det have mange årsager. Til de fysiske hører først og fremmest vejtrækningsbesværigheder af den ene eller anden art. Allerede stærk snue kan være overordentlig generende for søvnen, selv om alle kirtler har nedsat virksomhed, når man sover. Smerter er just heller ikke befordrende for søvnen. Til de sjælelige forstyrrelser hører i første række nervøsitet, bekymringer, og hvad andet ens tanker kan blive ved at male rundt med.

Det er ikke til at opstille bestemte regler, når det gælder at bekæmpe søvnløsheden. Men meget er vundet, hvis man søger at undgå nattøj, der strammer eller på anden måde irriterer. Det giver også søvnen gunstiger vilkår at lune sengen, hvis man er kuldeskær, og at sørge for, at der er mørkt og stille i soveværelset. Sommetider er det fornuftigt at gå sig en lille tur i det fri lige inden sengetid, og selv om man naturligvis ikke skal proppe maven, kan mange lettere falde i søvn, når de har nydt en bid natmat og et glas øl eller mælk på sengekanten.

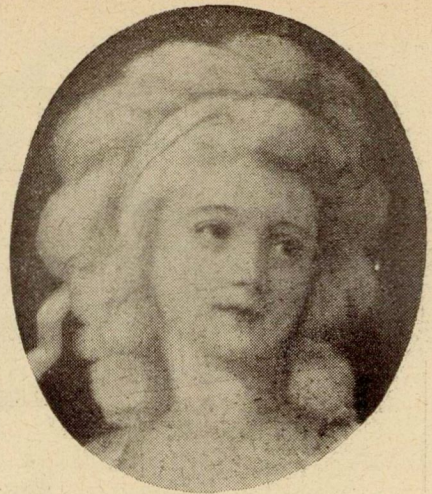
Er der tale om et langvarigt eller alvorligere tilfælde af søvnløshed, bør man konsultere sin læge; men det er vigtigt at erindre sig, at det ikke er til nogen større ulykke med en enkelt søvnløs nat.

UNG. Comtessen, der kom fra Tyskland, prydede cigarpakninger overalt i Europa.

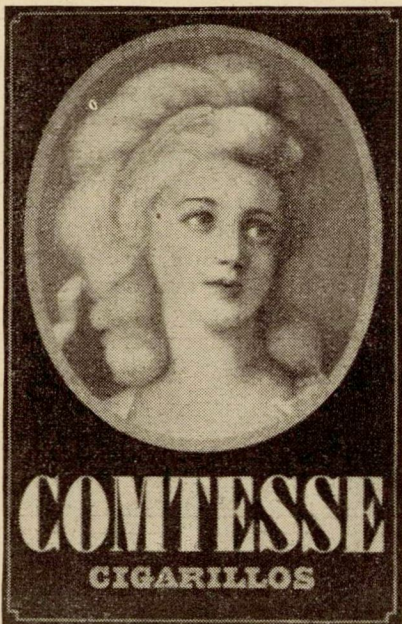

YNGRE. Et københavnsk trykkeri gav FDBs comtesse en ansigtsløftning.

YNGST. Professor Biilmann Petersen hævede comtessen i kunstnerisk henseende.

Comtessen bliver yngre og yngre

ALLERYNGST. Comtessen i dag bærer kun ringe mindelse om sin tyske stammom.

Det skyldes en ren og skær tilfældighed, at et af FDBs mest kendte og populære cigarmærker kom til at bære benævnelsen „Comtesse“, men billedet af den nydelige dame udenpå æsken er langt fra nogen tilfældighed. Det er nemlig en rigtig komtesse. Hun har levet — og hun lever for så vidt endnu, blot med den forskel fra almindelige dødelige mennesker, at hun bliver yngre og yngre med årene.

I 1929 indregistrerede FDBs tobaksfabrik i Esbjerg navnet „Comtesse“ for en af sine cigarer, men allerede på dette tidspunkt havde man i nogen tid anvendt navnet ubeskyttet. Etiketterne med damen fik man fra en tysk fabrik,

der leverede cigar-etiketter til en lang række lande i Europa. Uanset størrelse, smag og andre kvaliteter hed cigarerne alle steder Comtesse.

Efter nogle års forløb overgik trykningen af etiketten til et københavnsk trykkeri, og samtidig fik komtessen en lille ansigtsløftning, der gjorde hende et par år yngre. Salget af cigaren steg støt, og „Comtessen“ blev for alvor slået fast i det rygende publikums bevidsthed.

I 1939 besluttede FDB at modernisere pakningens udseende, og arbejdet blev udført af professor *Biilmann-Petersen*. Han gjorde et meget stort arbejde for at hæve komtessen op i højeste tryktekniske og kunstneriske klasse. Resultatet blev den dame, der siden har prydet forsiderne på cigar- og cerutpakningerne. Man kunne straks konstatere, at hun igen var blevet nogle år yngre.

Nu er der kommet en helt ny „Comtesse“ — denne gang en køn ungmodig, højst 20 somre gammel. Hun kan ses på både cigar-, cerut- og cigarillos-pakningerne, og trods sin store hårpragt er hun helt i pagt med tidens kvindeideal. Der er en himmelvid forskel på den myndige dame på den første tyske etiket og på vore dages komtesse med de store øjne.

Men hvem var komtessen?

Kort fortalt: Den polske grevinde *Sophie Potocka*, født *de Witt*, som døde i Berlin i 1823. Hun var gift med den polske adelsmand *Stanislaw Felix greve Potocki*, der døde i 1805. Stanislaw var polsk feltherre, men han var ret russiskorienteret, og i 1792 påkaldte han russernes indblanding, der medførte Polens anden deling i 1793 mellem Rusland, Preussen og Østrig. Hans berømmelse skyldes ikke så meget hans krigs-

mæssige kundskaber som hans smukke hustru, der var kendt viden om for sin „græske“ profil.

Billedet, der er grundlaget for de senere etiketter, kan ses i en af de tyske statssamlinger, „Kupferstichkabinett“ i Berlin, men der findes desuden et miniature-maleri på museet i Posen. Man gætter på, at billedet er malet af en af datidens mest yndede kvindeportrætmalere, tyskeren Anton Graff, der døde 1813; men hvem der indirekte har æren for, at „Comtesse“-pakningerne er prydet med billedet af den nydelige dame, for hvem tiden tilsyneladende er gået baglæns, er der ingen, der ved med sikkerhed.

* * * Dværgen sejrede

At selv et lillebitte selskab med forsvindende markedsandel kan have held til at bryde stormonopolernes magt og fremtvinge prisnedsættelser, fremgår klart af udfaldet af „benzinkrigen“ i Schweiz, hvis spændende forhistorie tidligere har været omtalt i *Samvirke*. Efter elleve måneders forgæves forsøg på at nedkæmpe det lille olieselskab *Migrol*, oprettet i protest mod de høje monopolpriser på benzin, har de store internationale selskaber nemlig nu endelig bøjet sig og sænket deres benzinpris, således at den kun ligger lidt over *Migrols* pris — til trods for, at verdensmarkedsprisen er uforandret. Hermed er *Migrols* rolle naturligvis ikke udspillet, for selve selskabets tilstedeværelse på markedet vil fortsat være forbrugernes eneste garanti for en lav pris. Kunne resultaterne i Schweiz så blot give forbrugere i andre lande blod på tanden til at prøve lignende fremstød mod olietrusternes enevælde.

Slider Deres mand
for mange sokker

Så kan De selv løse
problemet, for nu kan
De købe de smukt
mønstrede STAFET sokker,
der er ikke mindre end
3 gange så slidstærke
som almindelige sokker.

STAFET er af uld og perlon,
og sokkerne er
både tå- og hælførstærket med
super twist nylon.

Stafet

Stafet sokkerne
fås i mange
moderne mønstre
og farver og koster

790

et kvalitetsprodukt fra

Sådan er det danske øl

Det er ikke det bare sjov at drikke
hvidtøl. Kun tre almindelige mørke,
halve hvidtøl, og man har fået mindst
lige så meget alkohol indenbords, som
hvis man havde drukket en pilsner.
Med en stabil sommerlig tørst vil det
sige, at man kan risikere at bringe sig
i den ejendommelige og lidet efter-
tragtelsesværdige situation at måtte er-
kende sig beruset af hvidtøl. Det lyse
hvidtøl er stærkere endnu — og aller-
stærkest er skibsoøl. Tre halve skibsoøl
er lig en eksport-pilsner med guld-
kasket.

Og afholdsfolkene højt besun-
gne lyse pilsner er i og for sig nok værd
at kvæde om. Dens alkoholstyrke er
mere end halvdelen af en almindelig
pilsners.

Men nu vil De se nogle konkrete
tal, ikke sandt? Tallene er anført for-
holdsmæssigt på tegningen af flasken
næste side og angiver alkoholvægtpro-
centen.

Variationer i styrken kan forekom-
me — en påskebryg, f. eks. kan i visse
(u)lykkelige tilfælde have en styrke
helt op til 7,7 — men de på flasken
anførte tal skriver sig fra analyser sva-
rende til typiske eksempler af de enkel-
te ølsorter.

Listen er opstillet af laboratoriefor-
stander, dr. techn. Birger Trolle, Carls-
berg Bryggeriernes Forsøgslaborato-
rium, og professor, dr. med. N. B. Kra-

Kgl. dansk patent af 25. okt. 1904

DECROTTE'S hals- og brystsaft

et fremragende husmiddel, rigt på styr-
kende A-vitaminer — yndet af børn og
voksne, uundværligt for rygere og talere.

DECROTTE'S hals- og brysttablet

er velmagende og
lindrende og kan
fås overalt.

Fabrikken
DECROTTE'S

København F.
Tlf. Central 2613

rup i tilslutning til en artikel i *Ugeskrift for Læger*. Vi har alle godt af at vide styrken af det øl, vi konsumerer — og da ikke mindst, om vi skal føre bil eller andet motorkøretøj på hjemvejen.

For dem, der skal overholde en sukkersyge-kostplan — og de er blevet stadig flere — er det imidlertid ikke så meget alkoholstyrken som kulhydrat- og kalorieindholdet, der interesserer. De tider er jo omme, hvor man mente, at spiritus som sådan var gavnlige for diabetikere. Og det viser sig da, at almindelig pilsner- og lagerøl samt lys pilsner har et meget lavt kulhydratindhold (sukkerstofmængde), nemlig 8—9 gram pr. flaske. Pointen er, at kulhydratindholdet er lavt i de såkaldte højtfgærede ølsorter — altså også i sådanne ølsorter som eksport-pilsner (9,7), skibsol (13,5) og lys påskebryg (13). Derimod ligger kulhydratindholdet højt i de lavtfgærede ølsorter — mørkt hvidtøl (19), porter (20,5), porter II (27), dobbeltøl (30) og maltøl (45).

Som led i en normal sukkersygekostplan må således skibsol, lyst hvidtøl, lys pilsner, almindelig pilsner og lager i henseende til kulhydratindholdet betragtes som værende så nogenlunde lige anbefalelsesværdige. I særlige tilfælde, hvor det samtidig gælder at gøre kalorieindtagelsen så ringe som mulig, vil skibsol og lys pilsner være de bedste drikke. De rummer henholdsvis kun 105 og 95 såkaldte kilokalorier, medens pilsner og lager er oppe på 130 og lys påskebryg på 220.

Som tegningen viser, er der — det overrasker næppe nogen — en ikke ringe forskel på alkoholstyrken i hvidtøl og påskebryg. Derimod vil det måske overraske, at en lys hvidtøl eller en skibsol er næsten halvt så stærk som en lagerøl. Tallene er angivet i alkoholvægtprocent, og vi skylder at gøre opmærksom på, at vi for at illustrere ølsorternes indbyrdes styrkeforhold så klart som muligt inden for rammen af en enkelt ølflaske har taget os den frihed at "lege" med en alkoholstyrke ti gange så stor som i virkeligheden.

Et skib lastet med frugt bl. a. til FDB har kæmpet sig gennem isen til København. Nu gælder det om at få frugten videretransporteret.

KØLEBILERNE MÅTTE OPVARMES

Det mest ømfindtlige punkt, som en isvinter rammer, er fordelingen af dagligvarerne. Derfor var FDBs leveringer til sine engrosafdelinger landet over — og dermed til brugsforeningerne —

først i skudlinien, da frosten begyndte at binde farvandene. Men heldigvis var man overalt så godt forberedt, at der ingen øjeblikkelige vanskeligheder opstod.

Dog var der problemer nok at tage stilling til. Hvor var skibene med varerne, og hvor kunne de gå i havn? Helt enkelt er problemet ikke, når varer til Århus for eksempel viser sig kun at kunne udlosses i Göteborg. En del opfindsomhed udkræves for at kunne komme ud af den klemme, som sådanne situationer bringer en importør i. Noget lignende så man, da FDBs last af appelsiner skulle fordeles fra det ankomne skib i Københavns havn.

Normalt sker udkørslen i kølebiler, så frugten kan komme af sted under de bedste forhold. Også denne gang. Men på grund af den voldsomme kulde måtte man omstille kølebilerne til at opvarme vognenes indre, så frugten ikke led frostskaide.

Forsyningsforholdene besværliggjordes også på grund af godsvogsophobningen på begge sider af Storebælt. Margarinen kom kun langsomt frem fra Aarhus, og for at hindre mangel på margarine i sjællandske eller lolland-falsterske brugsforeninger måtte den forsendes den lange vej fra Aarhus til København i lastbiler.

Allerede før isvanskelighederne satte ind, var FDBs engrosagre landet rundt godt forsynet. Godt er det i en sådan situation, at FDB har sine lagre overalt og ikke et enkelt, der forsyner hele landet. De vanskeligheder, man rundt om har haft at kæmpe mod, har derfor først og fremmest været selve kørselsforholdene mellem afdelingerne og brugsforeningerne. Men det kunne sine steder også være nok, især på Bornholm og Møen.

Brugsforeningerne har stort set ført den samme fornuftige politik, og derfor har de allerfleste brugsforeninger været leveringsdygtige. Dette gælder også brugsforeningerne på de mere isolerede steder, bl. a. på de indefrosne øer, hvor uddelerne belært af erfaringerne under tidligere isvintre har taget rigeligt hjem af de mest dagligdags fornødenheder, før frosten spærrede for yderligere forsyning.

Kongen blandt Ruslands dramatikere kaldte digteren *Thor Lange* forfatteren *Ostrovskij*. Trods denne forfatters ubestridelige plads blandt de store, får hans skuespil *Skoven* først nu sin Danmarkspremiere med Andels-Teatrets opførelse i løbet af marts. Premieren finder sted i Skive.

Skoven er skrevet efter 1871, da livegenskabet var ophævet for de russiske bønder. Det foregår på et fjernt gods, hvor de nye tanker om bøndernes selvstændighed ikke har fået indpas, men hvor en godsejerfrue tværtimod hersker uindskrænket, endog over sine familiemedlemmers kærlighedsaffærer. Men så dukker hendes nevø op, i virkeligheden en fattig skuespiller, men formummet som rangsperson, og ved forskellige fif bryder han „selvherkerindens“ magt, så alt får den rigtige ende.

Som så mange store komediedigtere fortæller *Ostrovskij* handlingen i et hjertesprog, som rummer lune og medfølelse. Det gode humør er i de rigtige hænder hos *Arthur Jensen* (t. h. i billedet). Han spiller en forslagen tjener i „tjeneste“ hos den menneskeligt indstillede nevø, spillet af *Irvin Hasselmann* (t. v.). Andre roller udføres af *Bodil Lindorff*, *Ebba Nørager*, *Lotte Sernberg*, *Vald. Brodtbagen*, *Erik Frederiksen*, *Valsø Holm*, *Alf Lassen*, *Einer Reim* og *Jørgen Theytaud*.

Savnes en biskop Baun? ☆ Urpremiere på Skoven

— Mon der ikke savnes en biskop Baun i brugsforeningerne, sagde handelsminister *Lis Groes* forleden, da oplysningsudvalget i FDBs 25. kreds holdt husmoderdag i National Scala i København. Det er kvindernes egen skyld, at de er for fåtalligt repræsenteret i brugsforeningernes ledelser, fortsatte handelsministeren, — og det er ganske urimeligt, idet kvinderne som bekendt har den største indflydelse på hjemmenes økonomi. Åbenbart får man dem ikke vækket til dåd, før de i brugsforeningsbevægelsen støder på en modstand af tilsvarende art som biskop Bauns i spørgsmålet om de kvindelige præster.

Oplysningsudvalget i FDBs 25. kreds havde samlet mere end 300 husmødre fra København og Nordsjælland til denne husmoderdag, og under ledelse af kredsrepræsentanten, *Irs. Frederik Dalgaard* og revisor *Bøgh Sørensen* gennemførtes det store program for „dagen“. Først blev FDBs forskellige prøvelagre og Magasin Anva beset. Derefter samledes deltagerne i National Scala og overværede først en modeopvisning, hvor Anva foreviste forårets og sommerens nye snit. Så forestod husholdningskonsulent *Mette Sandahl* en demonstration af praktiske køkkenredskaber, og endelig satte husmødrene smag på en række af FDBs nyeste produkter. Husmødrenes interesse både for handelsministerens tale, for modeopvisningen og for demonstrationen af køkkenredskaber var så stor, at arrangementet snarest vil blive gentaget. Vort billede herover viser mannequinerne på tribunen i National Scala.

HAR VI RÅD til at være VELKLÆDTE?

Enkelhed, god smag og velplejet-hed koster ingenting, og følger man modens enkle grundregler, omhyggeligt vælger ting, der passer til ens type, og som sidder rigtigt, så er meget nået.

Hvis De derfor — lokket af den spæde vårsol — tænker på anskaffelse af forårstøj, må De allerførst se kritisk på Deres figur. Livet er den vigtigste del af ethvert stykke tøj, frakke, kjole eller dragt. Det skal danne rammen om ansigtet. Er de kortlivet, må De vælge et liv med lange linier, V-udskæring, sømme, der løber fra skulder til talje, og kun små knapper. Er De ikke særlig busteslank, må livet have bløde, flydende linier, eventuelt være let draperet. Dyb V-udskæring gerne med krave som kontrast er vel-egnet. Vide ærmer eller dybe ærmegab, som jo længe har været moderne, kan nemt gøre en tyk. Men for øvrigt må man passe nøje på, at ærmerne sidder ordentligt, da hele tegningen ellers let kan ødelægges.

Farver skal bruges med forsigtig-hed, vælges, så de står til teint, øjne og hårfarve. Beige f. eks. egner sig dårligt til gråt hår. Lad Dem ikke friste af en strålende rød eller grøn frakke. Inden føje tid vil De eller i hvert fald Deres omgivelser være dødsens-trætte af at se på den. Så har De langt mere fornøjelse af en lille sort eller marineblå frakke.

Til en lille garderobe er det klogt at nøjes med stærke farver i tilbehøret, altså hat, handsker, bælte, tørklæder m. m. Her kan farverne gøre glimrende virkning rigtigt afstemt. Men overdriv ikke — kun en ekspert kan sætte mere end to farver sammen — og anvend heller ikke kontrastfarven til alt tilbehøret, det kommer let til at virke som farveklatter. To strejf af samme farve, f. eks. i hat og tørklæde, er tilstrækkeligt.

Har De kun få påklædningspenge, så sæt dem i een enkel og velsiddende dragt. Kombineret med diverse lette bluser og cardigansæt vil det være anvendeligt når som helst.

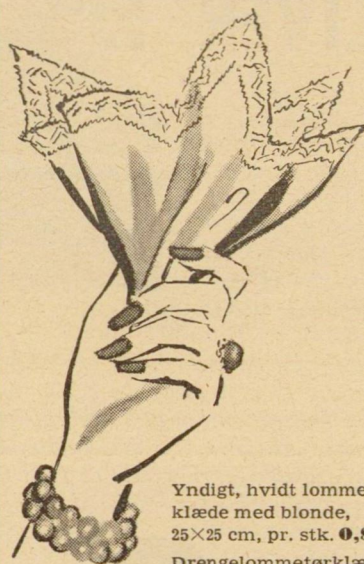
Når de franske kvinder har ry for at være elegante, er det i første række, fordi de har denne specielle sans for den lille, personlige understregning. Det kan ytre sig i måden at binde en sløjfe på, arrangere et tørklæde, anbringe et smykke eller en blomst. Men det er i lige så høj grad, fordi de forstår at kombinere særpræg og naturlighed med omhu og enkelhed. Heraf er omhu en ikke det mindst vigtige, og når det gælder at være omhyggelige med valget af tøj, at bære det med omhu og holde det omhyggeligt, skulle vi da også have en chance for at være med i vognen.

Når man ikke længere kan arbejde

B. er en 54-årig gift chauffør. Han har fået en alvorlig hjertelidelse og må derfor holde op med sit arbejde, både af hensyn til sit helbred og af hensyn til den offentlige sikkerhed. Normalt kan han ikke få arbejdsløshedsunderstøttelse og må derfor, hvis han ikke kan skaffe sig et lettere arbejde, han kan leve af, benytte sig af, at han er invalideforsikret og søge invaliderente. Uanset, hvad hans kone tjener, vil han altid kunne få den såkaldte minimumsrente, ca. en trediedel af rentens grundbeløb. Så snart ansøgningen er indsendt, og lægeerklæringerne afsendt af lægen, kan B, hvis han og hans kone ingen andre indtægter har, henvende sig til det sociale udvalg og søge forskud på renten, der vil blive bevilget fra ansøgningsdagen. Skulle B. ikke få renten tilkendt, skal forskuddet ikke tilbagebetales.

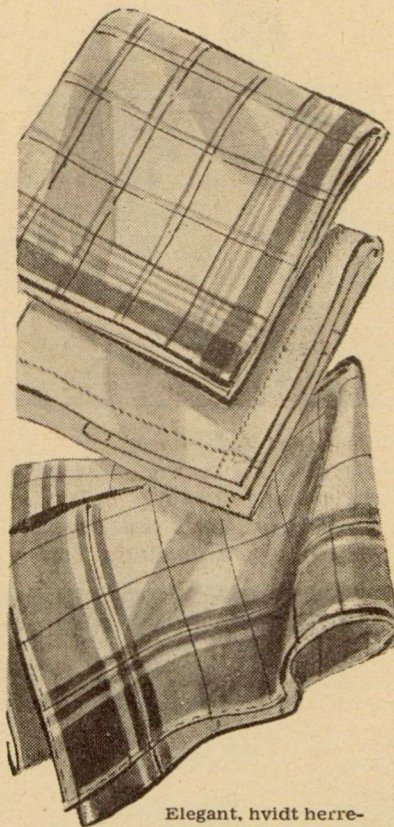
Hvis B. får renten bevilget, kan han søge sig lidt lettere arbejde, og arbejdsindtægten, hvad enten det er hans eller konens, vil ikke have indflydelse på rentens størrelse, før den overstiger grundbeløbet. B. vil foruden renten få forskellige tillæg, som han vil beholde, når han overgår til aldersrente.

Lommetørklæder får man aldrig for mange af

Yndigt, hvidt lommetørklæde med blonde, 25×25 cm, pr. stk. 0,85

Drengelommetørklæde med kulørte striber, 28×28 cm, pr. stk. 0,45

Elegant, hvidt herrelommetørkl. m. hulsøm, 40×40 cm, pr. stk. 0,95

Kraftigt herrelommetørklæde i forsk. farver, 40×40 cm, pr. stk. 0,85

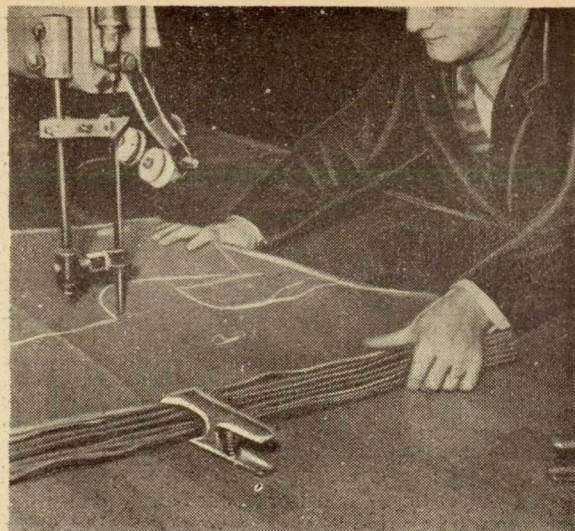

Det betaler sig at købe i
BRUGSEN

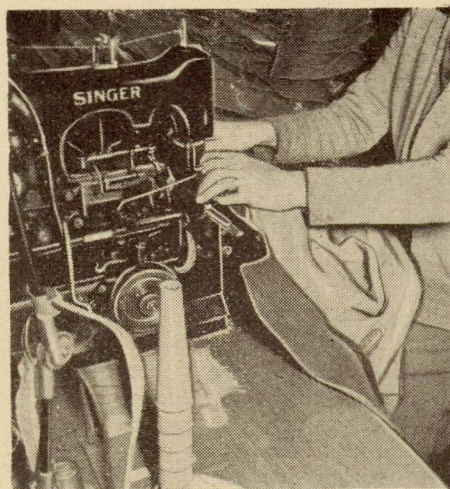
ARBEJDSTØJET BLIVER TIL

Enhver båndværker ved af erfaring, hvor stor betydning det har, at arbejdstøjet sidder, som det skal. Hovedkravene til et sæt arbejdstøj er pas-

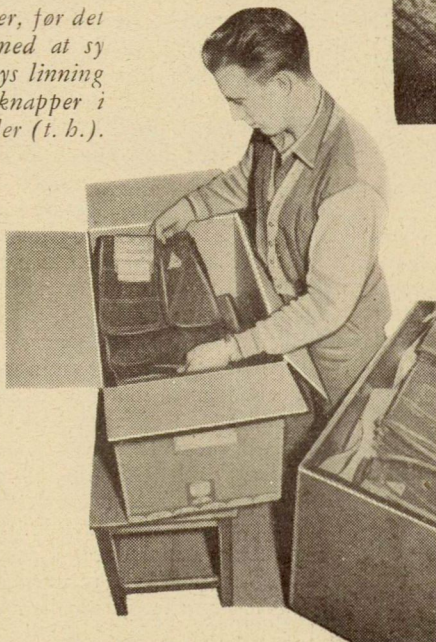
form og slidstyrke — for tøjet skal kunne holde længe, og det skal være til at bevæge sig i. Vor billedserie viser, hvorledes FDBs konfektionsfabrik i København fremstiller det kendte Slidmand-arbejdstøj fra det øjeblik, klæderullerne ankommer, til det færdige tøj er pakket og klart til forsendelse. På billedet herover rulles klædet lagvis ud på det såkaldte oplæggerbord.

Inden syningen kan begynde, skal tøjets enkelte stykker skæres ud. Det foregår på denne båndskærer, som skal følge kridtstregerne meget nøjagtigt.

Arbejdstøjet skal gennemgå en række syprocesser, før det er færdigt. Til venstre er en dame i gang med at sy brystlommen fast på trøjen, derefter skal der sys linning i benklæderne, tøjet skal sommes, der skal knapper i (midten), og naturligvis skal der laves knaphuller (t. b.).

En række rutinerede syersker er beskæftiget ved fremstillingen af Slidmand-arbejdstøjet, og de betjener sig af maskiner og mekaniske hjælpemidler i mange sindrige variationer. Der er også mange rent tekniske hensyn at tage — tøjet skal jo syes i alle de forskellige størrelser, så enhver kan få et sæt arbejdstøj, der passer. Men produktionen går rask fra hånden, og på forbløffende kort tid er tøjet fremme ved kontrolbordet (til venstre), hvor det får det sidste eftersyn, før det pakkes og sendes ud til brugsforeningerne og FDB magasinerne landet over.

NU er det tid

Det er for tidligt at tænke på forårsrensingen endnu. Men jeg er så småt begyndt at rydde lidt op i skuffer og skabe. Det er så dejligt at have alt det nusseri overstået, når man rigtigt skal tage fat.

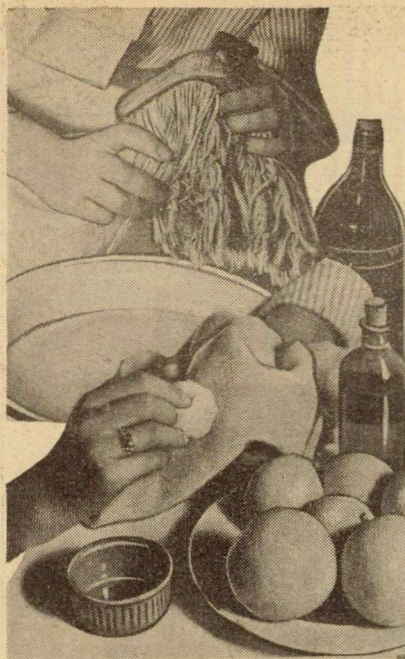
Hvis De ikke allerede har gjort det, skulle De nu sætte nogle grene ind i stuen, så De rigtigt kan mærke foråret. Grenene sættes — efter at stilken er knust — dybt i vand og stilles et varmt, gerne mørkt sted. De bruses over med koldslået vand helst hver dag, og når knopperne begynder at åbne sig, stilles grenene hen i lyset ved en lavere temperatur, og overbrusningen hører op.

En dag, appelsinerne var billige, købte jeg seks tyndskallede, vaskede dem og kørte dem igennem kødmaskinen, puttede trekvart kilo melis i, og fire glas marmelade var lavet i løbet af nul komme fem. Jeg har varieret marmeladen med en stor grapefrugt og appelsin og citron. Udblødte abrikoser kørte igennem maskinen, rørt op med sukker, smager faktisk allerbedst. Jeg har også blandet lidt kogt æblemarmelade i appelsinmarmeladen, det giver en blidere smag, som børnene foretrækker.

Var det ikke en god idé i denne tid at indlede aftenmåltidet med en daglig portion råkost, f. eks. reven gulerod, en skive rugbrød med rå, hakket grønkål, det indvendige skore af hvidkål eller en blanding af forskellige grønsager. Det ville hjælpe til at bevare sundheden og hjælpe os af med eventuelt overflødigt fedt.

Kødmaskinen arbejder mere effektivt, når der mellem sneglen og kniven indsættes en gummiskive. Sådanne kan nu købes i små poser med fem skiver i hver. Der følger brugsanvisning med, så ingen kan være i tvivl om, hvordan den skal sættes på kødmaskinen.

I artiklen „Vi gør regnskab for livet“, Samvirke nr. 20, stod i sidste afsnit, at sygekasserne yder 450 kr. til hjælp til begravelsen, og at ubemidlede kan få ekstra 55 kr. Disse oplysninger var baseret på udtalelser fra en henværende kendt bedemandsforetning, som vi måtte regne for rig-

Moppen vaskes i stærkt sæbevand tilsat nogle skefulde salmiaksprit. Skyl efter i koldt vand (øverst).

Pletter af appelsinsaft på uld eller silke fjernes ved at dyppe en vattot med glycerin på stedet, til pletten er forsvundet (nederst).

En guldgrube for en husmoder

Jeg læste *Husmoderens 2 Minutter* i går, der bearbejdet i bogform af fru Lise Harboe Jepsen nu er udkommet på Det danske Forlag. Den var så underholdende, at aftenen gik med at læse bogen.

Det er en virkelig nyttig og praktisk håndbog, let at slå op i, holdt i en tiltalende form med fikse illustrationer af Dorte til hvert kapitel.

Nogle af „minutterne“ erindrer man måske fra radioens udsendelser, men man er ikke ked af at få dem opfrisket, og det er jo langt fra alle udsendelser, man har hørt. Her er de bedste samlet fra seks års udsendelser, omhandlende ernæring, varekundskab, vask og rengøring m. m. Enhver husmoder, der interesserer sig for sit arbejde, vil være lykkelig for at eje denne guldgrube af nyttig vejledning.

GR.

tigt orienteret. Efter et par henvendelser fra læserne har vi imidlertid gennem Sygekassernes Udligningskasse for Begravelseshjælp fået oplyst, at de omtalte 55 kr. nok kan ydes ubemidlede, men kun gennem det kommunale socialkontor efter ansøgning. Vi beklager vor fejltagelse.

Sådan

klarede vi problemet

For nogle år siden, fortæller en mor, adopterede vi en lille pige fra et børnehjem. Vi tænkte en del på, om vi skulle sige til hende, at vi ikke var hendes rigtige forældre, eller vi skulle prøve at skjule det. Vi foretrak dog at sige det. Så snart vor lille Eva var stor nok til at få historier på sengekanten, begyndte jeg nu og da at fortælle om, hvor kede far og mor var af det, dengang vi ikke havde en lille pige. Da vi så hørte om en lille pige, der ingen mor havde, så hentede vi hende, og så var vi meget glade.

En aften, da jeg nok havde fortalt min lille fortælling med særlig følelse, sagde hun:

— Mor, hvor var det godt, at vi fik mig.

EVAS MOR

Da der har været så stor interesse om vor lille enquete, at vi har fået breve fra hundreder af mødre, kan vi desværre nu ikke tage imod flere gode råd. Men vi takker for den store deltagelse.

Ingen plastic-citroner

FDBs centrallaboratorium har foretaget en række undersøgelser af de spanske og italienske plastic-citroner, der for tiden er i handelen herhjemme. Det drejer sig om en gul, citronformet plastic-flaske, som indeholder citronsaft.

Undersøgelserne har godtgjort, at selv om f. eks. de italienske plastic-citroner har en udmærket smag, så er indholdet af ascorbinsyre (c-vitamin) så ringe, at produktet må betegnes som en erstatningsvare og i sundhedsmæssig henseende værdiløs. FDB anser det derfor for uforsvarligt at forhandle citronerne, idet man herigennem kunne give forbrugerne en falsk forestilling om, at de købte et ernæringsmæssigt værdifuldt produkt.

I guldsnit

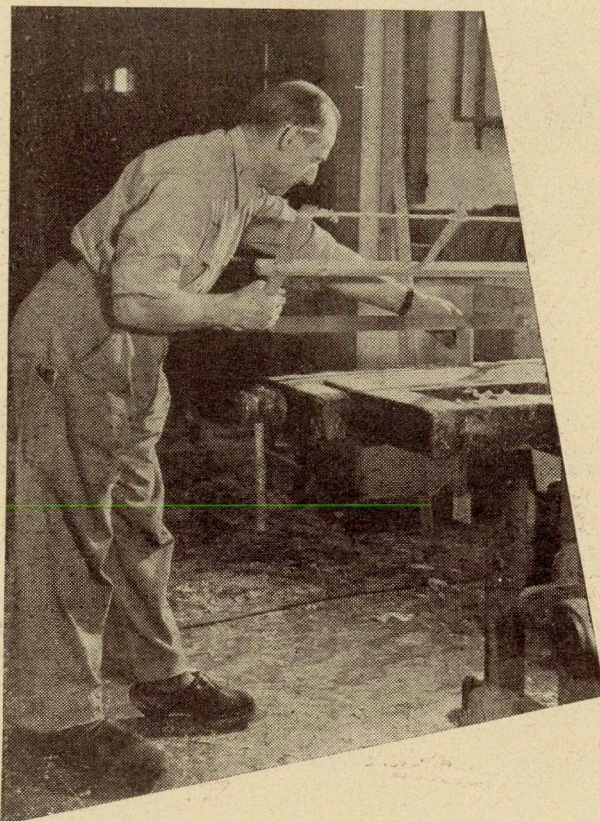
Den kendte Regina-håndsæbe er nu fremme i brugsforeningerne i ny skikkelse. FDBs fabrikker i Viby er nemlig begyndt at tage guldfolie i brug som indpakkingsmateriale, og som den første præsenteres Regina-sæben i guldsnit. Det gyldne omslag med Regina-navnet og den karakteristiske krone i festlige farver vækker fortjent opmærksomhed i Brugsen.

Men samtidig udfylder guldfolien en praktisk funktion. Den slutter tæt om sæbestykket og medvirker blandt andet til at bevare sæbens duft. Trods det luksuriøse udstyr er prisen på sæben uforandret.

De vil føle Dem godt tilpas

i Slidmand

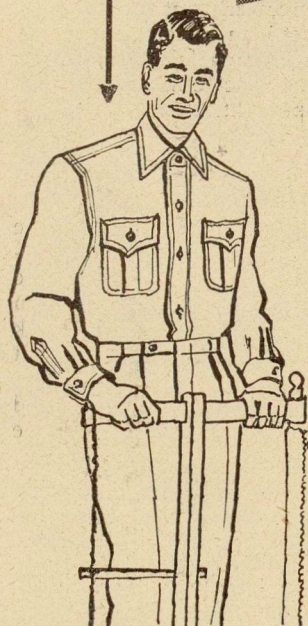

Indlæg i flappen
Flipstivere

Ægte
stennødsknapper

Forbelægning

Brystlommer
med springfold
og klap

De kan røre Dem i en SLIDMAND skjorte, for den har den helt rigtige pasform.

Den sidder, som en skjorte skal sidde, og faconen er tilpas rummelig til at gøre SLIDMAND til den ideelle arbejds- og fritidsskjorte. Ved køb af en SLIDMAND medfølger desuden værdifulde tips om skjortevask og -strygning.

Dess. 2702, kitfarvet **24,85**

ET FDB PRODUKT

Let opvask

Opvasken er et af de arbejder, der daglig lægger beslag på en stor del af husmoderens arbejdstid. Det kan derfor være berettiget at forenkle opvasken på forskellig måde, samtidig med at der ikke må slækkes på dens hygiejne.

Afskylning foretages først og fremmest af hygiejniske grunde. Al service afskylles grundigt. Det er vigtigt, at madrester bestående af æggehvidthof afskylles i koldt vand, fordi æggestofet vil koagulere og sætte sig mere fast, f. eks. på mælkeglas, hvis det kommer over i varmt opvaskevand.

Fedtede ting tørres af med papir eller skylles af under varmtvandshanen.

Opvask. 1 spiseskefuld *Nurén* til 5 liter vand (70-80 grader varmt). Der piskes ikke skum på opvaskevandet. Servicet vaskes af og stilles i et opvaskestativ.

Tørring foregår i et opvaskestativ, dels ved vandafløbning og dels ved vandfordampning. Vandfordampningen sker hurtigt, når der ikke er skum på opvaskevandet. Servicet bliver blankt og uden skjolder og striber.

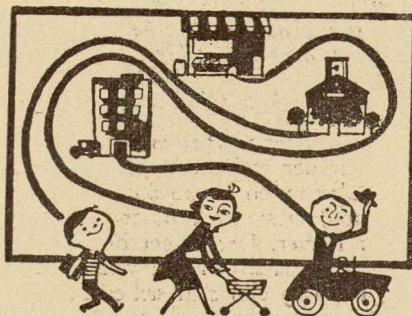
Når man anvender *Nurén*, er det ikke nødvendigt at polere tallerkener, hvorimod glas og bestik kan poleres for at blive helt blanke.

Porcelænet kan dækkes med et rent viskestykke og tages direkte fra stativet ved næste borddækning.

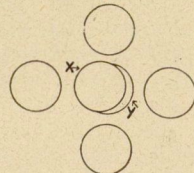
Endnu vil mange husmødre se skum på opvaskevandet, fordi det er en gammel skik, at opvaskevand skal skumme, men når man anvender de syntetiske opvaskemidler, er skummevnen ikke et udtryk for vaskeevnen.

* * *

Løsninger på børnesidens gåder i nr. 3

Sådan kom familien Nielsen ud på deres ærinde, uden at deres veje krydsedes. Løsning på spørgsmålet om den forsvundne diamant er det enkle, at den af de fem herrer, som havde tørre fødder — og altså ikke havde været uden for og se, hvad der var på færde — må kunne forklare diamantens forsvinden. Tegningen til højre viser løsningen på opgaven med de seks mønter.

Den store pige og dreng
har fundet sig nyt tøj
i FDB magasinerne

Her har I to påklædningsdukker, som I kan more jer med at klæde på. I får mest glæde af dukkerne, hvis I først klæber hele siden op på et ikke for tykt stykke karton, derpå lægger I siden i pres, før I omhyggeligt klipper dukkerne og deres tøj ud.

I kan vist hurtigt se, at det er meget moderne tøj, der er valgt til både drengen og pigen. Den skotskternede, uldne dragt i rigtigt clanmønster er lige sådan een, alle unge piger ønsker sig, fordi den på een gang er vældig fiks og praktisk. Dragten er nemlig lige god til sports- og spadserebrug.

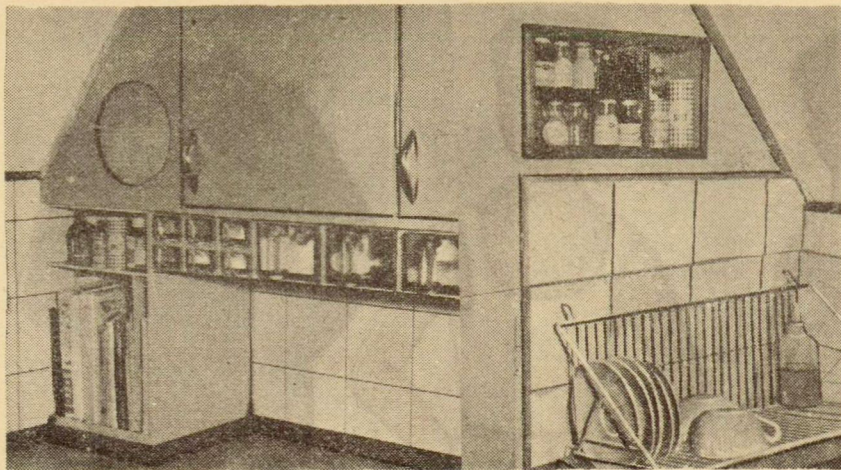
Den uldne kjole oven over med det struttende underskørt, som rigtigt får den vide nederdel til at stå ud, er en lige så anvendelig eftermiddagskjole, der klæder den unge pige vældig godt. Det røde bælte og de tre morsomt anbragte knapper helt forned på kjolen gør en god virkning.

Den solide og varme duffelcoat, som

ses foroven til højre, skal drengen have på. Duffelcoaten er efterhånden blevet den gængse påklædning for alle unge, både drenge og piger, og den er unægtelig også mere fiks og praktisk til en dreng end en overfrakke i det mere almindelige snit.

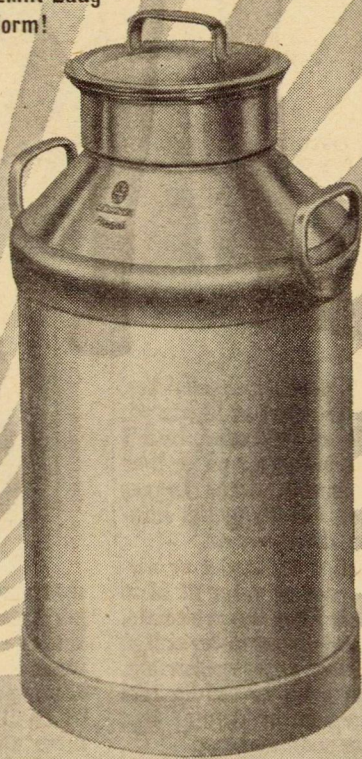
Knæbukserne, knickers, ser altid pænt ud sammen med den moderne knappede sportsskjorte, som ses herover — eller sammen med en god sweater.

Tøjet er ikke skabt ud af en mode-tegners gode fantasi. Tværtimod. Det er at finde i virkeligheden i FDBs magasiner landet over.

ALMIN

med pressede eller støbte ALMIN-Laag -
Laagene med den gode Pasform!

Der staar Glans om ALMIN Spanden -

den fra

FREDERIKSBERG METALVAREFABRIK

Vi udnytter de »skæve« hjørner

Skrå vægge i et køkken på kvist-etagen er ikke nogen ulykke for husmoderen — snarere tværtimod. De skrå vægge og de „skæve“ hjørner åbner nemlig mange muligheder for fikse installationer, som kan lette arbejdet i køkkenet.

Billederne viser, hvorledes man med ganske få midler kan udnytte sådanne „skæve“ hjørner. I det ene tilfælde er den uudnyttede trekant, hvor det skrå køkkenskab støder op mod væggen, blevet omdannet til et lukket kabinet for køkken-højttaleren, hvis trykafbryder er monteret på forpladen. Under skabet er der blevet plads til en række mel- og grynskuffer, hvis hylde og skillevægge er lavet af halvtommetræ og 6 mm krydsfinér, skruet op i skabets bund. I hjørnet ender skuffehylden i en praktisk hylde for småting samt en solid reol for kogeøger o. l. Reolens bund er hævet ca. 5 cm over køkkenbordet. Arrangementet er meget let at lave, og glasskufferne kan købes i Brugsen. Bag skufferne kan man montere en lampe eller et kort lysstofrør, som giver et behageligt, indirekte arbejdslys ned på køkkenbordet.

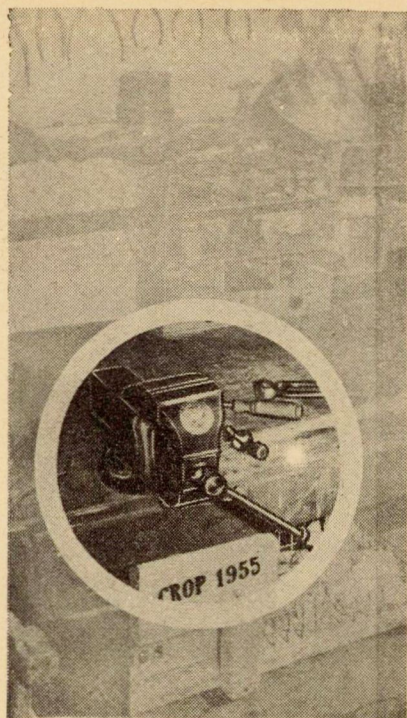
Hvor f. eks. et spisekammer eller et andet skab støder op til skråvæggen, er der mulighed for i trekanten at indbygge den lille krydderihylde, idet man simpelthen med en stiksav skærer det nødvendige hul i frontpladen, derefter laver man en trækasse med hylde og skillerum — af samme mål som hullet, og den skrues fast på bagsiden — inde i skabet. Skrueerne forsænkes, og foran sommer man en smal liste rundt om hylden. Skal det være rigtigt fint, betrækkes hylde, bagklædning og skillerum med samme slags linoleum som køkkenbordet.

★ ★ ★

»Gislaved«-dæk stadig billigst

Til trods for, at der i begyndelsen af januar skete en prisforhøjelse på autogummi-markedet, er dækkene fra den svenske andelsbevægelses gummi-fabrik „Gislaved“ stadig betydelig billigere end dæk af tilsvarende størrelser fra autogummi-importørernes sammen-slutning „Ringen“. Brugsforeningerne fører både „Gislaved“ og „Ringens“ mærker, men de svenske dæk er blevet meget populære på grund af deres prisbillighed.

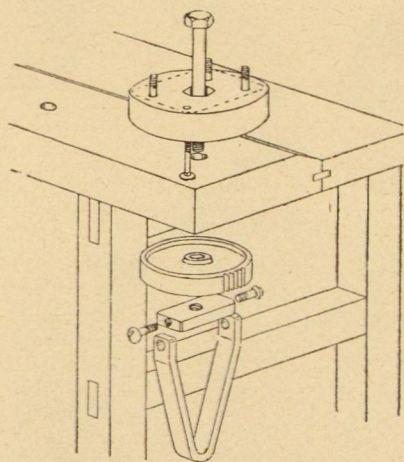
Et „Gislaved“-dæk til f. eks. Opel Kaptajn koster 126 kr. mod „Ringens“ 143,50 kr. For en Folkevogns vedkommende er de tilsvarende priser 104 kr. og 118 kr., og et dæk til Opel 103 kr.

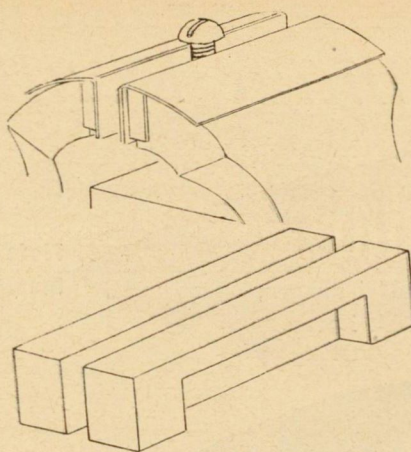
SKRUESTIKKEN - det vigtigste værktøj

Skruestikken er værkstedets vigtigste inventar. Når man skal indkøbe en skruestik, betaler det sig altid at ofre lidt flere penge på formålet, end man oprindeligt havde tænkt sig. En god skruestik sparer sin ejer for mange ærgrelser.

Den stationære skruestik, som sidder fast på arbejdsbordet ved hjælp af bolte eller franske skruer, er langt den bedste, idet den giver bedst hold i arbejdsstykket. Skruestikken med kødhakker-spændet forinden bør man gå uden om, og skal skruestikken være til at flytte, er man bedst tjent med at

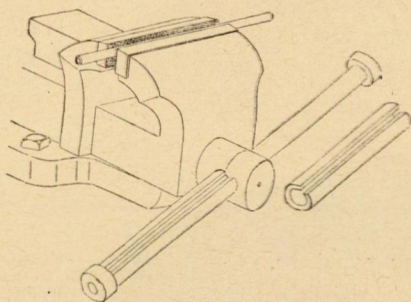

Her er skruestik-karusellen. Man ser tydeligt, hvorledes hele arrangementet kan dreje om den midterste, kraftige bolt.

Øverst til venstre blybakker til at spænde om bolte o. l. Underenden et par løse træbakker, som passer ind over skruestikkens kæber. Øverst til højre træbakker, forsynet med en metal-skulder, og nederst til højre har vi bakkerne i brug ved høvling.

bolte den fast til en plankestump, som man så ved hjælp af et par kraftige tvinger kan sætte fast i f. eks. køkkenbordet. Denne ordning er betydelig

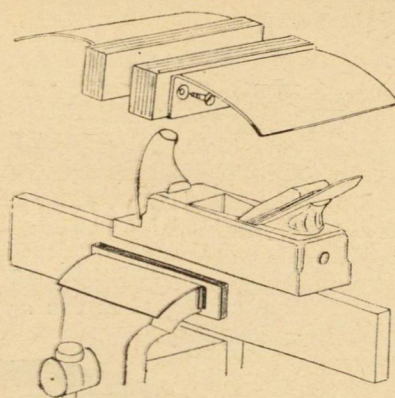

Her er skruestikkens spændepind blevet forsynet med et par stumper gammel havenslange, som holder pinden nøjagtigt på midten.

skånsommere end en spændehage med alle dens støbegater og andre ujævnheder.

Køb skruestikken rigeligt dimensioneret, og se efter, at den gevindskårne aksel er kraftig. Spænd kæberne sammen og undersøg, om „biddet“ er tæt og regelmæssigt, og se efter om stikken er fri for slør, når kæberne løsnes igen. Hele spændeanordningen skal løbe let og præcist.

Når skruestikken er monteret fast på bordet, kan man fremstille en række hjælpe-anordninger, som udvider stikkens arbejdsområde ganske betydeligt. Nederst til venstre ses en karusel, som bevirker, at skruestikken kan svinges rundt og bruges i forskellige stillinger i forhold til arbejdsbordet. Skruestikken boltes forsvarligt fast på en rund plade af hårdt træ, og pladen holdes i stilling af en kraftig bolt gennem bordet. Under bordet ligger en tilsvarende plade, som strammes op ved hjælp af f. eks. en vinge-møtrik. Den underste plade kan f. eks. være et gammelt tandhjul e. l. Når møtrikken løsnes, og man drejer på det nederste

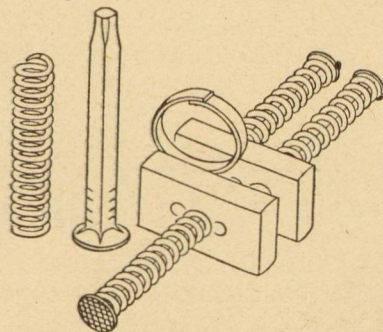
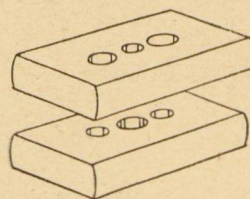

stykke af karusellen, svinger skruestikken rundt, til den når den ønskede stilling.

Øverst ses forskellige former for spændebakker til at sætte mellem skruestikkens kæber. Bakkerne laves af blyplade, kobber og træklodser. Blybakkerne holder f. eks. bolte fast uden at ødelægge gevindet, men de bliver selv hurtigt slidte.

I midten har vi skruestikken, som ved hjælp af et par opskårne stumper havenslange omkring spændepinden er blevet i stand til at spænde om skrøbelige ting, fordi pinden ikke kan få overvægt.

Til småting kan man bruge den lille fikse spændeanordning til højre. Systemet er ganske simpelt. Materialerne er to stykker fladjern, tre firetommer-søm og tre spiralfjedre. Hullerne skal bores således, at hvert søm går meget let gennem den første plade, men skal drives igennem den anden. Kæberne åbnes ved tryk på sømhovederne.

Fjederklemmen til småarbejder, limning, lodning m. v. Den er meget hurtigt fremstillet, og man kan have stor fornøjelse af den.

De kan smage kvaliteten

King Arthur

er aromatisk og „rund“ i smagen,
og så er den økonomisk i brug.

Plade 1,90

Gran. 1,80

Dixon

er den finskárne, lette tobak
med den behagelige aroma.

2,60

Lancaster

er ualmindelig velsmagende
og dejlig mild og aromatisk.

Plade 2,65

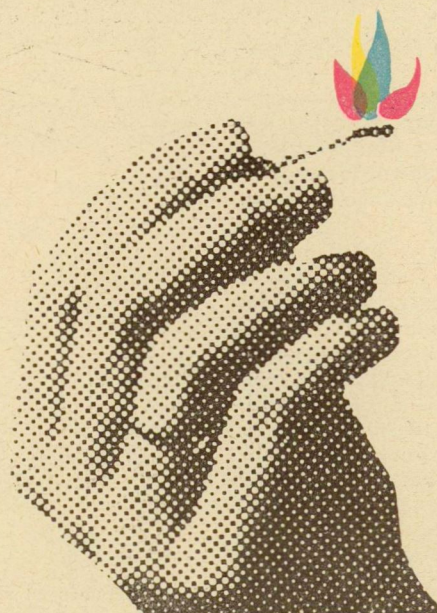
Gran. 2,35

POLO

er den populære,
lyse shagtobak
med den velafstemte, pikante aroma.

Plade 2,65

Gran. 2,65

DET BETALER SIG AT KØBE I BRUGSEN